kitle haftalık gazete

8 Ekim 1974
Yıl: 1, Sayı: 29

200 Kuruş
Her hafta Salı günü yayınlanır.

TÜRKİYE EKONOMİK VE TOPLUMSAL TARİH VAKFI
TARİH VAKFI MÜKERRERDİR BAĞIŞÇI İZİNLİDİR SATILABİLİR

Sahibi: *Mehmet Yücel* / Sorumlu Müdür: *Orhan Doğancay* / Yönetim yeri: Cağaloğlu, Molla Fenari sok. 23/3, İstanbul / Eskişehir: Köprübaşı Tekiz sok. 2/8 / İzmir: 855. Sk. 55/401 / Konya: İdman Yurdu Sitesi Kat: 3 No: 90 / Abone şartları, Yıllık 50. Altı Aylık 30 lira Dış ülkeler için iki katı / Dağıtım: Hür Dağıtım. Dizgi Baskı: Murat Mat. / Baskı tarihi: 6 Ekim 1974

10 demokratik kuruluş referandum için ortak eyleme geçiyor

KİTLE'nin geçtiğimiz sayılarında bildirdiğimiz referandum kampanyası ile ilgili olarak geçtiğimiz hafta sendikaların, öğrenci ve öğretmen kuruluşları ile teknik eleman derneklerinin kıdıdığı bir toplantı yapılmıştır, Basın İş, Devrimci Sosyal İş, Tüm Dokum İş, Petro.Kimya İş, Tek.Met İş Sendikalarının, TÖB, DER İstanbul Şubesinin, İYÖKD (İstanbul Yüksek Öğrenim Kül. tür Derneği), Ekonomik Araştırma Derneği ve Teknikerler Derneğ'inin katıldığı «referandum kampanyası» toplantısında, Ahmet Kaçmaz bir açış konuşması yapmıştır. Kaçmaz'ın konuşmasında «referandum kampanyasında bütün demokratik kuruluşların da katılmasıyla büyük bir kamuoyu oluşturulması» gereğinden söz etmiş ve «İşçi sınıfımızın en tabii hakkı olan sendika seçme özgürlüğünün kesin olarak elde edilip hayata uygulanması hedef leyen bir kampanyanın etkili bi. çimde yürütülmesi için çalışıla. cağını» belirtmiştir.

Ahmet Kaçmaz'dan sonra toplantıya katılan örgüt temsilcile. ri Basın İş Sendikası tarafından hazırlanmış olan «Referandum Kampanyası Program Taslağını» görüşmeye başlamışlar ve taslak anahatlarıyla kabul edilmiştir. Bu arada katılan örgütlerin kampanyaya ne ölçüde ve hangi noktalar da katkıda bulunabilecekleri konusu ele alınmış ve temsilciler tek tek görüşlerini açıklamışlar. dır.

Daha sonra referandum kampanyasının yürütülmesinin ön çalışmalarını hazırlamak ve düzenlemek üzere bir «geçici yürütme komitesi» seçilmiştir. Burhan Şahin, Aydoğan Gezer, Cihan Hamzıcı, Mustafa Şengül, Sefer Gü. veng'in görev aldıkları geçici yürütme komitesinden başka, referandum konusunda bir yasa taslağı hazırlanması için de üç kişilik bir komite oluşturulması kararlaştırılmış ve bu komiteye A. tila Uğur, Burhan Şahin ve Petro .. Kimya İş Sendikası temsilcisi seçilmişlerdir.

Referandum Kampanyası toplantısına çağrıldığı halde, işleri dolayısıyla gelemeyen İnşaat Mü. hendisleri Odası ve Elektrik Mü. hendisleri Odası yöneticileri birer başarı telgrafı göndermişlerdir. Toplantıya katılan temsilciler, çağrılı oldukları halde katılmayan diğer kuruluşlara ve özellik. le meslek odaları ile sendikalara yeniden çağrı yapılmasını da kararа bağlamışlardır.

Referandum kampanyası toplantısında örgüt temsilcileri

Neden Referandum ?

Burhan Şahin

Ülkemizde işçi sınıfının ekonomik isteklerinde kararlı ve politik yönelişte kendi bilimi doğrultusunda yürümesi, yerli ve yabancı finans.kapitali, onların işçi sınıfı içindeki piyonlarını ürkütmektedir. Patronlar —Bölge Çalışma Müdürlüğündeki bazı unsurlar— Sarı sendikacı üçlüsü, artık geçmişteki gibi, işçilerin sendika seçme özgürlüğüne hukuki kılıf uydurамamaktadır, Sarı Sendikacıların sahte imzalı giriş fişleri, patronların baskıları, Bölge Çalışmadaki işbirliklerinin hukuksuzluk diyerek sahtekârlığı meşruluştırma çabaları, işçilerin gözünü daha fazla açmakta, bilinçlendirmekte ve uzun yıllardır oynanan oyunları bozma yolunda daha kararlı, daha güçlü, daha örgütlü mücadeleye it. mektedir.

İskenderun olayları, Adana olayları, daha başka illerde hergün ortaya çıkan olayları... Son olarak da İstanbul'daki Ülker olayları, İşçi sınıfının ekonomik.demokratik mücadele. tesinde önüne çıkartılan engelleri yıkma, oyunlara gelme. me kararlılığını ortaya koymaktadır..

Bu işçi hareketleri ,referandum isteklerinin zaman geçirmeksizin gerçekleştirilmesinin gerekliliğini kesin bir biçimde ortaya koymaktadır. Ancak referandum yoluyla sendika seçme özgürlüğünün gündeme alınmaması, gerçekleşmemesi hatta uygulanmaması yolunda, patronlar ve sarı sendikalar kertiğrik çabayı göstermekten geri kalmayacaklardır. Çünkü referandumla sendika seçme özgürlüğünün, işçi sınıfı içinde politikleşmeyi hızlandıracağını, sarı sendikaları kısa zamanda yok edeceğini artık en iyi biçimde sezinlemektedirler. İşçilerin ekonomik isteklerine cevap vereme. yen, onların iş mevzuatından doğan demokratik haklarını kullanmaları yolunda değil, önleme yolunda çaba gösteren sarı sendikalar, artık devrimci sendikaları seçme bilincine ulaşmış işçilerin bu isteklerini önlemekte yetersiz kalmakta ve patronların baskı güçlerinin işbirliğini sağlamaktadır. Yüm devrimci sendikalar ve işçi sınıfının yanındaki devrimci kuruluşlar bu işbirliğini bozarak referandumun sağlanması yolunda gerekli mücadeleyi vereceklerdir.

Ancak bundan sonraları ki, devrimci sendikalar içinde örgütlenen işçi sınıfının, verilecek devrimci eğitimlerle, politikleşme sürecinin kısalması ve şine gösterdikler ile İşçi sınıfı partisinin ortak çabalarıyla politik mücadelede bütünlüğe ulaşılması sağlanacaktır.

Bu gün sendikaların ve İşçi sınıfından yana kuruluşla. rın önündeki en acil görev referandumun gerçekleştirilmesi yolunda ortak mücadele vermektir.

kitle haftalık gazete

Alman Finans Kapitali şimdi de Türkiyeli işçilerin çocuk paralarını gasp etti

Alman finans.kapitali nihayet bir isteğini daha gerçekleştirdi ve çıkardığı bir kanunla ülkesin. deki Ortak.Pazar dışından gelen yabancı işçilerin, Almanya dışındaki çocukları için verilen çocuk paralarının kesilmesini sağladı,

Bu, Almanya'daki işçilerimizin gelirlerinin önemli bir ölçüde azalması ve Alman patronlarının kârlarının daha da artması demektir. Üstelik bu işçilerden kesilen vergiler de artacak, bunlar hiç çocuksuz gibi muamele görecek ve daha yüksek o. randa vergi ödeyeceklerdir. Bu kanun sonucunda, meselâ yıllık brüt kazancı 15 bin DM. olan bir çocuklu işçinin 228, iki çocuklunun 848, üç çocuklunun 1908 ve dört çocuklunun 2970 DM. yıllık kaybı olacak ve ayrıca ödedikleri vergiler de artacaktır, Kanun 1 Ocak 1975 den itibaren uygulanacaktır.

Almanya'daki işçilerimiz, kanunun çıkmasını engellemek için çeşitli gösteri ve mitingler yapmış, Avrupa Türkiye'li Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu (TDF) ve diğer İşçi örgütleri, Fe. derasyonları da bu konuda bildiriler yayınlamış ve Ecevit hükümetine bu konuda tedbir alması i. çin başvurmuştur, Bütün bunlar Alman finans.kapitalistlerinin artı.değer sömürülerini artıracak bu kanunu çıkartmalarını engellememiş, Türkiye hükümeti de işçilerimizin hakkını korumak için hiç. bir girişimde bulunmamış, çeşitli nedenlerden, Alman «dostlarımızı» ürkütmemek için işçilerimizin alın terinin gaspedilmesine göz yummuş, seçim nutuklarında işçilere verdiği sözleri unutmuştur.

Temmuz 1974 de çıkarılmasına rağmen, TRT bu kanundan vaktiyle gereği kadar sözetmemiş, şimdi ise Ecevit hükümeti istifa edince işçilerimizin paralarının kesilmesini gündeme getirmiştir, Böylece Ecevit'in «İşçi dostu» görüntüsü korunmak istenmekte, işçilerin aleyhine olan bu kanunun yeni çıktığı izlenimi verilmek istenmektedir.

Bu anti.demokratik kanun Almanya'daki işçilerimizi daha da fakirleştirecek, bir kısmını da Türkiye'deki çocuklarını kendi yaşadıkları izbelere aldırmak, onları kötü şartlarda yaşatmak zorunda bırakacaktır.

Yabancı işçilere «ağır iş.az ücret» uygulaması yetmiyormuş gibi bir de bu yeni sömürünün binme. si işçilerimizi daha da zor duruma sokacaktır.

Bir tütün işçisi tarım işkolundaki sömürüyü anlatıyor

Birgün yolunuz; Temmuz, Ağustos, Eylül aylarında eğer Ege bölgesinde Bergama, Kınık, Torbalı ve Ödemiş taraflarına uğrarsa, benim yazdıklarımın tamamen doğru olduğunu anlayacaksınız.

Bu bölgeye ve Akdeniz bölgesine, yazın Anadolu'nun kıraç, yani mahsülü halkına yetmeyen İç Anadolu'dan, Bozkır'dan, Konya'. dan, Afyon'dan ve Doğu Anadolu' nun bakımsız bölgelerinden binler ve yoksul köylü ırgatbaşları tarafından İstleri açık şekilde getirilir. Özellikle, güçsüz küçük çocuklar, ırgatlara su aş yani yemek taşırlar. Büyükler ise, 50 derece sıcakta arık açarlar, çapa yaparlar, zararlı otları toplarlar. Bu bilmmsalı çalışma karşılığında 20—25 lira gündelik alırlar. Kü. çüklerin ise 10—15 lira arasında. dır, çokları hasattan hasata para alırlar. Yattıkları yere gelince: Tütün çardaklarında, hayvan a. hırlarında yatarlar. Ege bölgesin de tütün de, yetiştirildiği için, hay gatlar çok zaman işsiz kalmazlar yani aç kalmazlar. Tütün çapası. na gider, pamuk çapasına gider, kışlık giderlerini çıkarma sava. sını yaparlar. Çapa işi gündelikler, toplama işi kilo ile olur. O vakit patron bütün fentbazlığını ortaya koyar; eksik kilo çıkarmak için o başıkabak, ayağı çıplak fakir çocuklarına hile yapmak için yapmadığı oyun yoktur ku. marhaneler ve genelevleri, Ege ve patron tarafından soyulan ırgatlar, 40.45 derecede çalışan işçi kardeşlerimizin paralarını almak, kanını emmek için yarış ederler. İşte, toprak işçilerinin gerçek yüzü. Bunların ne sigortaları var. dır, ne de, sağlam sendikala. rı. Patronlar tarafından istenil. ten biçimde çalıştırılır. Keyfe göre gündelik verilir. Anayasamız 18 yaşından aşağı insanların çalışma masını yasar, fakat, ekmek ve açlık, insanları küçük yaşında mağara kapılarına sürükler. Bu çocuklar, işler zor olduğu için, 2—3 hafta zor dayanırlar. Hemen işleri bırakırlar. Tarig'ten başka bütün İşçilerinde 3—4 ay iş o. lur. Tariş İşletmesi yılın 12 ayı İşçisine iş verir, yemek verir, çünkü, ortakları yılda bu İşten milyonları kazanır, fakat, çalışan İşçi çalıştığı zaman karınları tok, çalışmadıkları zaman açlığa mah kûmdurlar. Tariş dahil, 3—4 ma gaza sendikaya girmiştir, sendika ya girenler işlerinden atılmış, hiç bir mağazaya giremezler. Bu İşletmeler İzmir ve Bornova gibi İzmir'e yakın olan semtlerdedir, Burada sigorta vardır, fakat ih. tiyarlık sigortası değil, kaza si. gortasıdır. İşçilerin çoğu götürü olarak çalışır, 35—40 yaşına gel. dikleri zaman, ya belleri açılır, ya romatizmadan hastane kapılarında sürünürken onun yerine mutlu azınlık apartman üzerine apartman, takat İzerine taksi satılan hibi olurlar, fakat, burada çalışanlar karın tokluğuna çalışır.

Bu nedenlerle işte, Alman. ya'da, İngiltere'de, Avrupa'. nın bütün ülkelerinde Made In Turkey damgasıyla, paketi yani 250 gramı. 10—15 marka satılan, İşçi kadınlarının göz nuru, elme ği ile yaptıkları, sanat eserleri birkaç kodamanın, birkaç tücca. rın cebine gider. Kordonboyu'. nda ve İzmir'in sayfiye yerlerin. de villalar dikilir, fakat ellerin. den kan ve irin akarak bu İşi ya pan İşçilerin cepletine giriş para ancak, çalıştığı zaman tok, çalışmadığı zaman aç kalacak kadar. dır.

Fikret DİNÇER
Eski bir tütün İşçisi.

Sürüp giden hükümet bunalımı değil, burjuvazinin çıkmazıdır

Türkiye 15 Eylül'den beri gene bir hükümet bunalımının içine girdi. CHP.MSP Koalisyonu çökü. dı, ardından Ecevit yeni hükûme ti kurmakla görevlendirildi, Parti. ler Ecevit'in tekliflerini «yetkili kurullarında» görüştüler; temaslar sona erdi, Ecevit hükümeti kurama. yacağını belirtti ve «görevi iade etti», ardından parlamenter tea mül lere uyuldu. Hükümet kurmak la AP Genel Başkanı Demirel gö. revlendirildi. Demirel «anti.komünist ve sağ bir hükümet kurmak» üzere temaslarına başladı, parti ler, Demirelin tekliflerini «yetkili kurullarına» götürdüler. Şayet Bozbeyli Demirel'e olan itirazında ısrar ederse Demirel de hükümeti kuramayacağını anlayacak ve «görevi iade» edecek. Ardından ya tarafsız başbakanlı bir milli koalisyon denemesine girişlecek, ya da Ecevit hükümeti kurmakla yeniden görevlendirilecek, vb...

Şimdi serinkanlıca soralım: Bu ciddiye alınacak bir hükümet bu. nalımı mıdır, yoksa burjuvazinin şaşkınlığı ve içine düştüğü onmaz çaresizlik midir?

Bir kere CHP.MSP koalisyonu. nun dağılışı, CHP tarafından e. mekçi halkımıza inandırıcı gerekçelerle açıklanmamıştır. Af Ka nununun mecliste görüşmeleri sırasında bile yıkılmayan bu or. taklığım, imzalanmayan kararna. melerden, Kıbrıs «zaferi»nin payla şılmasından, Erbakan'ın birbirini tutmayan demeçlerinden dolayı yıkıldığı iddiaları, olaylara sınıf açısından bakanlar için hiç de ik na edici değildir. CHP'nin yakındığı dişi kararnamelr meselesinin, o. laylar ciddi olarak araştırılsa bile, kısa sürdürülmesi tasarısının, bir kararnameler savaşı haline dö. nüştürüldüğü ortaya çıkmakta. dır. CHP.MSP koalisyonu boyun. kusuz MSP'yi temize çıkarmak ve salt CHP'yi bunalım yaratıcı. lıkla suçlamak değildir, Elbette, MSP, anti monopolist karakteri. ne rağmen demokrasi çepfesinde yer alabilecek bir siyasi örgüt değildir.

CHP' bu ortaklığa son verir. ken, ne gibi bir hesap yapmıştır? İşçi sınıfı sosyalistleri ve ülkemi. zin emekçi halkı için bu halki i. çin bu hesap ancak daha ileri bir demokratik ittifakla yöneldiği tak dirde anlamlı olur ve haklılık kazanıp destek görebilir.

CHP'nin yönelimi bu mudur? Açıkça söyleyelim ki hayır, hatta tam tersi. CHP bu ortaklığa son verirken parlamentonun en ge. rici partisi olan DP ile sürdürdü. ğü gizli görüşlere dayanmıştır. Bur juva partilerine, hele hele bin yıl lık bizans entrikalarının «uzma. nı» olduğu kuşku götürmeyecek tefecl.bozıcıdır DP'ye, CHP'nin tek başına iktidara geleceği bir «acele seçim»de CHP'ye omuzdaş. lık edecek «saf bir koalisyon ortağı» gözüyle bakmak, ancak bur juva küçük burjuva politikacılarının içine düşebileceği, bir sınıfsal körlüktür. Nitekim hesaplar boşa çıkmış ve bu gün CHP'nin de acı acı yakındığı kibar hükümeti de neriz. Azınlık hükümeti olarak er ken seçim teklifini getiririz. Nasıl olsa kabul edilmez. Azınlık hü kümeti de güven oyu alamaz böy lece. Bunalım uzar, seçimlerin el zem olduğu kamuoyunda iyice güçlenir, parlamento dışı etkiler meclisi zorlar, meclis de ister istemez erken seçim kararı alır...»

Burjuva politikacılar için belki bunlar övünülecek siyasi manevralardır. Ama işçi sınıfı sosyalist leri bu tür bizans hesaplarını te. redde kâdir reddedecek ve mahkûm edecekler dir. «Elini ver kolunu alamazsın» dedirtecek kadar sal. dırgan ve entrikacı: ve Tekelci Sermaye güdümlü partilerle itti. fakat kurarak Türkiye'yi daha ileri bir demokrasiye götürmek mümkün değildir. Keza bir erken seçimde başarı şansını garantile. mek için yaklaşılacak sosyal ke. simler de tekelci mihraklar ola. maz. Bu gün kredi kısıtlamalarını kaldırarak, uzun vadeli kredi me. nakizmasını harekete geçireceğini müjdeleyerek, faiz ayarlamaları ile küçük tasarrufları tekellerin bankalarına akıtmayı planlaya.

Devamı Sayfa 5 Sü 3'te

Devrimci öğrenci örgütleri ortak toplantı yaptı

İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Sakarya ve Bursa Devrimci Yüksek Öğrenim Derneklerinin ortak toplantısı geçen hafta yapıldı. ADYOD (Ankara) nın gözlemcisi olarak katıldığı, Elazığ Derneği. nin telgrafla başarı dileği top. lantısda öğrenci gençliğimizin ak. tüel demokratik sorunları tartışıl dı. Toplantıda, gençlik üzerindeki anti.demokratik baskılar görüşül. müş, gençlik üzerindeki baskıla. rın, emperyalizm ve yerli ortakla. rına Türkiye'de sürdürülen eko. nomik ve siyasi baskıların bir par. çası olduğu belirtilerek, Dernekler kanununun, Üniversite kanunu. nun, toplantı ve gösteri yürüyüş. leri kanunun faşist nitelikleri ü. zerinde durulmuştur.

Öte yanden öğrenci temsilcileri ayrıca, gençliğin demokratik yapısı örgütlerinin Türkiye çapında mer kezi bir yapıya ulaşırılması konu sunu görüşmüşlerdir.

Gelecek ortak toplantının yeri ve tarihi kararlaştırılarak toplan. tı sona ermiştir.

Mart'tan sonra büsbütün gericileş tirildiği, üniversite ve yüksek o. kul yönetimlerinin disiplin ve yö. netmelik bahanesiyle öğrencileri, özellikle devrimci öğrencileri okul dan attıkları belirtilmiştir. Ayrıca 12 Mart'tan sonra ders müfredat larının fazlasıyla yoğunlaştırıldı. ğını, öğrencilerin yurt ve dünya sorunlarıyla, halkımızın kurtuluş mücadelesiyle ilgilenmemeleri i. çin dersler dahil her türlü imkân nın kullanıldığını belirten gençlik temsilcileri, öğrencilerin akade. mik sorunlarının egemen sınıflar. ca halka karşı bir eğitim izlenme. si politikası nedeniyle büsbütün arttığını ifade etmişlerdir,

Öte yandan üniversite binaları. na giriş çıkışlarının tek kapıdan İşletildiğini, kapılarda polis ka. rakolları bulunduğunu belirte öğ. renciler, üniversite, yüksek okul ve orta dereceli okullardaki ko. mando baskı ve saldırılarının ço. ğu kez yönetimle ve polisle işbir. liği halinde sürdüğünü belirtmiş. lerdir.

Komando saldırılarının amacı. nın devrimci gençliği sindirmek, ve öğrenci gençliği emekçi kitle. lerden tecrit ederek, üniversite si. nırlar içine hapsetmek olduğunu ifade eden gençlik temsilcileri, ko. mandolar karşısında sinmeyecek. lerini, onurlarla ve yurtlardaki komando baskılarını gerilletip, tec rit edeceklerini söylemişlerdir.

Toplantıda ayrıca konuşan Yal. çın Yusufoğlu, İşçi sınıfı ile dev. rimci gençlik arasında somut bağ lar bulunması gereğine değine. rek, bilimsel teoride ve ve dünya devrimci pratiğinde gençliğin ye. ri üzerinde durarak, devrimci gençliğin İşçi sınıfımızın yanında olduğunu söylemiştir.

İşçi sınıf ile devrimci gençlik arasında somut bağların kurulma imkanları tartışılmış, ve İşçi sını. fı öncülüğünde kurulacak ve dev rimci halk cephesine varmayı a. maçlayan demokratik güçbirliği. nin bu konuda en somut adımlar. dan biri olacağı görüşünde bir. leşilmiş fakat demokratik güç. birliğinin yöntemleri yolu, yorda. mı, biçimi üzerinde dikkatle du. rulması, gerektiği ifade edilmiş. tir. Bu devrimci prensibin demok ratik güçbirliği hayata geçirilme sindeki güçlüklerin sol arasında. daki ayrılıklardan doğduğu, ha. reketin içinde birliğini ve ileri bilimsel temin sağlanması ölçüsün de güçbirliğinin de güçlenecği çeşitli tartışlardan çıkan bir so. nuç olmuştur.

Öğrenci gençlik temsilcileri ay. rıca, gençliğin demokratik yapın örgütlerinin Türkiye çapında mer kezi bir yapıya ulaşırılması konu sunu görüşmüşlerdir.

Gelecek ortak toplantının yeri ve tarihi kararlaştırılarak toplan. tı sona ermiştir.

PORTEKİZ'DE DEMOKRASİ CEPHESİ
Komünist Parti lideri Cunhal (Ahsaçlı) ile sosyalist Parti lideri Soares ve halk kolkola.

Portekiz'de «örgütlü sol» faşist bir darbeyi daha doğmadan boğdu

Portekiz'de 28 Eylül günü Cum hurbaşkanı Spinola'nın da des. teğini almış bir faşist darbe giri. şimi, Portekiz Komünist partisi başta olmak üzere, Portekiz Sos. yalist Partisi ve Portekiz Silâhlı Kuvvetleri içindeki bu partilerin etkinliğindeki örgütlü sol grupla. rın yürütüğü son derece kararlı ve disiplinli bir direnişe, başarı. sızlığa uğratıldı ve 50 Yıllık fa. şist Salazar Diktatörlüğüne 25 Nisan'da son verip Portekiz'de özgürlük ve demokrasi düzenini kuran sol, «örgütlü» olmanın ye. nilmez bir güç kazandırdığını, bir kere daha kanıtladı.

25 Nisan darbesinden beri sü. rekli olarak kaypaklık gösteren ve yeni düzenin kurulmasına kan. larıyla, canlarıyla katkıda bulun. muş milyonlarca Portekizli emek. çinin, siyasi iktidarı adım adım ele geçirmesini engellemek göre. vini üstlenen Portekiz sermayesi nin adamı General Spinola ise, çim kararı almaya zorlayacak bir kamuoyu baskısı yaratmalıyız. Bu yüzden bunalımı uzatabildiğimiz kadar uzatalım. Bırakalım Demi. rel, uzun uzun denesin sansını, na sıl olsa kuramayacaktır. Ardın. dan biz belki azınlık hükümeti de neriz. Azınlık hükümeti olarak er ken seçim teklifini getiririz. Na. sıl olsa kabul edilmez. Azınlık hü kümeti de güven oyu alamaz böy lece. Bunalım uzar, seçimlerin el zem olduğu kamuoyunda iyice güçlenir, parlamento dışı etkiler meclisi zorlar, meclis de ister is. temez erken seçim kararı alır...»

Burjuva politikacılar için belki bunlar övünülecek siyasi manev. ralardır. Ama işçi sınıfı sosyalist leri bu tür bizans hesaplarını te. redde kâdir reddedecek ve mahkûm edecekler dir. «Elini ver kolunu alamazsın» dedirtecek kadar sal. dırgan ve entrikacı: ve Tekelci Sermaye güdümlü partilerle itti. fakat kurarak Türkiye'yi daha ileri bir demokrasiye götürmek mümkün değildir. Keza bir erken seçimde başarı şansını garantile. mek için yaklaşılacak sosyal ke. simler de tekelci mihraklar ola. maz. Bu gün kredi kısıtlamalarını kaldırarak, uzun vadeli kredi me. nakizmasını harekete geçireceğini müjdeleyerek, faiz ayarlamaları ile küçük tasarrufları tekellerin bankalarına akıtmayı planlaya.

Devamı Sayfa 5 Sü 3'te

Sicilli faşist Murat Bayrak yine sahnede

Bugünlerde Burjuva basınında sık sık sözü edilmeğe başlayan ve AP içindeki daha da gerici ve faşist bir hareketin sözcülüğünü yapmağa çalışan Çanakkale Mil. letvekili ve Sancak Tül fabrika. sı sahibi Murat Bayrak'ın geçmi şi hakkında KİTLE'de daha önce devrimci arkadaşlara bilgi vermiş tik.

Kendisini iktisat doktoru ve bilmemkaç İlsan bilen biri olarak tanıtan Bayrak, hatırlanacağı gibi koyu Amerikancılığıyla ve AP' nin Amerikancı resmi politikası. nı bile aşacak önerilerle ortaya çıkmış, haşhaş konusunda ve Kıb rıs sorununda Amerikan şakşak. çılığının aşırı örneklerini vermiş ti.

Son sıralarda Demirel'e karşı bayrak açan Murat Bayrak'ın gi rişimi, Demirel'e yakın çevreler. ce «Aşırı Amerikancı» olarak nı. telendi ve bunun CIA'nın bir o. yunu olduğu belirtildi.

Olayın çok yönlü noktaları var. Önce, AP'nin yarı resmi organı. arı Amerikancılığı kendi dille. rinden ikrar ediyorlar, ama aşırı olmağa karşı çıkıyorlar. Öte yan dan CIA ile bağlısı dok alce or. tak davranışlarda bulunan, ve

Devamı Sayfa 5 Sü, 1'de

İngiltere'de seçim, zor dönem hükümetini belirleyecek

İngiltere'de 10 Kasım'da seçim var. Hem de ülkedeki en önemli seçimlerden biridir bu, İşçi Par. tisinin azınlık hükümetini kurma sından topu topu 9 ay sonra, ar. tan bunalım İngiltere'da yeni bir seçimi zorunlu kılmıştır. «Güne. şin hiç batmadığı ülke» İngiltere'de İşçi sınıfı ve orta tabaka i. çin artık güneş hemen hiç doğ mamaktadır. Ülke, Kapitalizmin en yeni hastalıklarından birine tu tulmuştur. Bunun adına burjuva «ekonomistlerince «stagflation» ya da, «durgunluk içinde enflasyon» denmektedir. Bir yandan fiyatlar büyük bir hızla artarken, öte yan da üretimde durgunluk ve düşme görülmekte, işsizlik de büyümek. tedir. Kapitalizmin beşiği, dünya pazarlarının bir zamanki hâkimi İngiltere'nin dış ödemeler denge. si büyük açıklar vermektedir.

İşte İngiltere'nin bu bunalım döneminde kime emanet edileceği konusunda İngiliz halkı bir seçim yapacaktır.

Kim yarışmaktadır bu seçim. lerde? Harold Wilson'un İşçi Par tisi, Edward Heath'in Muhafaza. kâr Partisi ve Jeremy Thorpe'un Liberal partisi. Bu partilerin prog ramları söyle dikkatlice incelen. diğinde, aralarında aslında çok da büyük fark olmadığı hemen görülecektir. Hepsi İngiliz ege. men sınıfları ile özdeşmiştir i. e. gemen sınıf çıkarlarının korun.ması ve işçi sınıfının mümkün ol duğu kadar sömürülmesi için or. taya çıkmış partilerdir bunlar. İş çi partisi sadece biraz daha de. mokrasi yanısı olduğu ve İşçi hakkını biraz daha gözetmiştir i. ç. İngiliz İşçi sınıfı gözünde «eh veni geraşdır. Üstelik genellikle İngiliz tarihinin iktisadi bunalım devrelerinde İşçi Partisi iktidara gelmiştir. Bu yüzden 10 Kasım'. daki seçimlerde İşçi Partisinin, az bir oy farkıyla kazanacağı tah min edilmektedir. Ancak İngiliz yorumcular bile bütün partilerin iktidara gelmeleri adeta «kork. tuğunu» söylemektedirler. İngil. tere'de Kapitalizm öyle bir buh. ran içindedir işte...

Devamı Sayfa 5 Sü, 6'da

Seçimler önemli bir kitle olayıdır

Ekonomik açmazda CHP'yi köşeye sıkıştıran finans.kapital, «modern» batılı topluma, yani tekelci kapitalizme ters düşen MSP'den kurtulmak ve «istikrarlı» bir yönetime kavuşmak istiyor. Faşist.militarist bir alternatifin sosyal seminin ve de dış ilişkiler bakımından şimdilik müsait olmadığı günümüzde, sermayenin önü gelen örgütü AP'nin demokratik yoldan tek başına iktidar olması hemen hemen imkânsız. Hakim güçler cephesindeki çelişki ve bunalımların tesahüründen başka birşey olmayan «sağ partiler kardeş kavgası», bir sağ koalisyonun «istikrarlı» bir şekilde kurulmasın.,değil kurulmasın.bu partilerin bir araya gelmesini bile engelliyor. Böyle olunca «tekinsiz» de olsa, kendisine yaslanmış bir CHP'nin tek başına iktidarı, böyle bir iktidarın kendi çıkarları doğrultusunda kullanılabileceğini akla kesmiş olan finans.kapital için, (daha ihtiyatlı bir dil kullanırsak finans kapitalin bir bölüğü için) «istikrarlı bir yönetim»in ister istemez yeğâne alternatifi olıuyor. Üstelik CHP'yi muhalefete bırakın bir çözüm yolunun, kısa ve uzun vadeli hiçbir ekonomik ve sosyal problemin üstesinden gelemiyeceğini gayet iyi bilen sermaye çevreleri, muhalefetteki CHP'nin yeniden «sola» meyledeceğinden, ve böylece «Kıbrıs zaferi» ile taçlandırılan CHP'nin ve başının, geniş kitlelerde çözüm yolunun «Solda» olduğu umudunu pekiştireceğinden de ürkmektedirler.

Bu durumda «Parlamento aritmetiği» açısından seçimlerin erken bir tarihe alınması, egemen güçlerin önemli bir bölümü tarafından istenen bir husus oluyor. Buna, sınıf körlüğü gelenğini inatla sürdüren ve CHP'deki olumsuzlukların ilerde atılacak olumlu adımlar yolun bir basit tavizler olduğu saf inanda ısrar eden lerici küçük burjuva aydınlarının oluşturduğu «kamuoyu» da eklenince seçimlerin erken bir tarihe alınması bir ölçüde kaçınılmaz oluyor. Günlerdir kamuoyunda sözü edilen «kemen seçim» mi, «erken seçim»mi sorularının altında yatan gerçek bu.

Bazı gazetelerde TSİP'nin erken seçimlere karşı olduğuna dair haberler çıktı. Bu haberlerin kaynağının, Partinin Ülker fabrikası olayları sebebiyle düzenlemiş olduğu basın toplantısında, konu harici sorulan erken seçimlerle ilgili soralara verilen cevaplar olduğunu tahmin ediyoruz. Bir yanda bu haberler, öte yandan erken seçim meselesinin aktüel. liği, TSİP'in erken seçimler hakkında ne düşündüğünü açıkca belirmesini, pek çok Partililerin ve sempatizanın aydınlatılması açısından zorunlu kılıyor.

Burada hemen belirtelim ki gazete. lerde çıkan haberler gerçeği aksettirmemektedir. İşçi sınıfı sosyalistleri erken ol.

(Sayfayı Çevirinız)

kitle

FİNANS-KAPİTAL KIBRISTA HAKİMİYETİNİ GİTTİKÇE ARTIRIYOR

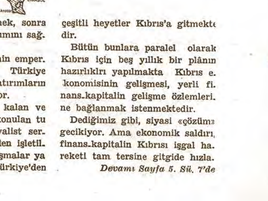

Kıbrıs'la ilgili uluslararası görüşmelerin en azından Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'de yeni hükümetler kurulunceya kadar başlamayacağı artık belli oldu. Türkiye'nin adada yarattığı fiili durum da bu arada sürüp gide. cek. Soruna burjuva anlamda bir çözümün bulunması için bile daha çok zamana ihtiyaç var.

Durum siyasal plâtformda böy le iken, ekonomik alanda tam ter si. Türkiye finans.kapitali, Kıb rıs'ta Türk kontrolü altına giren bölgeyi kendi çıkarlarına kullan. mak için bir hayli vakit kaybetmiş. tir. Ada olarak Kıbrıs'a Türkiye li. rası sokuldu. Kıbrıs lirasının değe ri düşürülmeye, Türk lirasının Kıbrıs lirasına karşı güçlü artırıl. maya çalışılıyor. Önceden bir Kıb rıs lirası 40 TL. iken şimdilerde 32 TL. ya düşmüş durumda. Bu durum siyasal plâtformda böy le iken, ekonomik alanda tam ter si. Türkiye finans.kapitali, Kıb rıs'a sermaye akımını sağ. lamak

Kıbrıs'ta birçok ülkenin emper yalist yatırımları var, Türkiye finans . kapitali bu yatırımların daha da artmasını istiyor.

Kıbrıs'ta Rumlardan kalan ve Türkler tarafından el konulan tu ristik tesislerin emperyalist ser. mayelerle birlikte yeniden İşletil mesi için de yoğun çalışmalar ya pılmakta, bu amaçla Türkiye'den çeşitli heyetler Kıbrıs'a gitmekte dir.

Bütün bunlara paralel olarak Kıbrıs için beş yıllık bir plânın hazırlıkları yapılmakta Kıbrıs e. konomisinin gelişmesi, yerli fi. nans.kapitalin gelişme özlemleri. ne bağlanmak istenmektedir.

Dediğimiz gibi, siyasi «çözüm» gecikiyor. Ama ekonomik saldırı, finans.kapitalin Kıbrısı işgal ha. reketi tam tersine gitşide hızla.

Devamı Sayfa 5. Sü. 7'de

Sağlam bir örgütlenme yoğun kitle ilişkilerini gerektirir

Ahmet Kaçmaz

İşçi sınıfının siyasi örgütünün bir bütün teşkil eden ikili görevini ahenkleştirmek, taktiklerin yerli yerinde, anında ve doğru tesbit edip uygulanmasıyla mümkün olur: Bir yandan işçi sınıfımız ve yoksul köylümüz tabanında, sağlam ve titiz bir şekilde örgütlenirken, öte yandan emperyalizmin ve tekelci sömürünün tahakkümü altında bulunan bütün halk sınıf ve tabakalarının demokrasi ve bağımsızlık mücadelesine öncülük etmek gerekir. Bu ikili görev birbiriyle çatışmaz, diyalektik bir bütünlük içinde biri ötekini etkileyip geliştirerek, kitlelerin sömürü ve baskıya karşı verdikleri mücadelenin her geçen gün daha ileri boyutlara ulaşmasını sağlar. Sosyalist parti ne ölçüde işçi sınıfı ve yoksul köylü içinde örgütlenmişse, ne ölçüde bu tabanın çıkarlarını aksettiriyor, onları bir bütün olarak ne ölçüde temsil ediyorsa, o ölçüde demokrasiden ve özgürlükten yana geniş kitlelere öncülük edebilir; o ölçüde geniş kitlelerin güvenini kazanarak onların demokratik bir cephe içinde örgütlü mücadeleye istekli ve kararlı bir şekilde katılmalarını sağlayabilir. O ölçüde, böyle bir mücadelenin başarılı olması, kalıcı adımlar atması mümkün olabilir. Ne var ki bunun aksi de doğrudur. İşçi sınıfının siyasi örgütü ne ölçüde demokrasi ve bağımsızlık mücadelesi veren bütün sınıf ve tabakalar içinde çalışıyorsa, ne ölçüde bu sınıf ve tabakaların ortak isteklerine tercüman oluyor, bu isteklerin mücadele içinde örgütlenmesine katkıda bulunuyorsa, o ölçüde işçi sınıfı sosyalistlerinin güvenini sağlar; o ölçüde işçi sınıfını ve yoksul köylüyü bütünüyle kendi çatısı altında örgütleyip, tek başına temsil etme imkânına kavuşur. O ölçüde kendi sınıf tabanının en geniş maddeî imkânlarından yararlanarak, bu tabanın en bilinçli, en fedakâr ve gözüpek usurlarının partiye kazanılmasını mümkün kılar.

Ülkemizde uzun geçmişine rağmen sosyalist hareketin işçi sınıfımız tabanında yeteri kadar kökleşmediği doğrudur. Hatta işçi sınıfımızın kendiliğinden hareketleri ile sosyalist hareket arasındaki bağın bugün bile bir hayli zayıf olduğu söylenebilir. Böyle diye «günümüzde işçi sınıfı partisinin temel görevi işçi sınıfını örgütlemektir. Önce işçi sınıfımızı hakkıyla temsil eden bir siyasi örgüt oluşturulmalı, bu örgüt sağlam bir şekilde kurulup işçi sınıfıyla ve yoksul köylülükle tam bir bağ içinde olmalı, ondan sonra geniş kitlelere bu sağlam örgütün öncülüğünde gidilerek demokrasi ve özgürlük mücadelesi başlatılmalıdır» görüşü ilk bakışta yani Aristo mantığıyla, düz mantıkla doğru imiş gibi görünse de, aslında yanlıştır, mekanik bir görüştür, sözünde «sol» sekter, özünde «sağ» bir eğilimi aksettirir.

Buna karşılık «Bugün emperyalizm ve onun bir avuç yerli ortağı dışındaki en geniş kitlelerin çıkarları, demokrasi ve bağımsızlıktan yana olmayı bu yolda mücadele verip bu geniş yığınları bu mücadeleye etkili bir biçimde kazanmayı gerektirmektedir. Onun için birinci görevimiz bu kitleleri harekete geçirip, onların emperyalizme karşı verilen mücadeleye aktif olarak katılmasını sağlamaktır. İşçi sınıfının siyasi örgütü bu mücadele içinde kurulup gelişir, kim bu mücadeleyi daha fazla üstlenip geniş yığınları etrafında topluyorsa o işçi sınıfının siyasi temsilcisi olmaya hak kazanır» görüşü de, birinci görüş ölçüsünde yanlıştır. Sözde örgüt lafı edip, özünde işçi sınıfının merkezi siyasi otoritesine inanmadığı için, sosyalist bir örgüt olmadan cephe mücadelesini önerdiği işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesini ertelediği için sağ bir eğilimdir.

Bugün sosyalist hareketimizde her iki yanlış eğilimin belirtilerine rastlıyoruz. Ancak 12 Mart öncesinin «örgüt anarşisi»nden bir hayli canı yanmış ve bir ölçüde de almış olan sosyalistlerimiz arasında ikinci görüşün yani «önce geniş yığınların mücadeleye kazanılması, bu mücadele içinde işçi sınıfının siyasi örgütünün oluşturulması» görüşünün şimdilik pek yaygın olduğu söylenemez. 12 Mart sonrası zılgıdıyla işçi sınıfı tabanında tutunmak mümkün olmadığı sürece yenilginin kaçınılmaz olduğunu «idrak eden» pek çok küçük burjuva asıllı devrimcinin yeniden sabırları tükenip işçi sınıfından umutlarını kesinceye kadar bu görüşün yaygınlaşması ihtimali zayıftır.

Denecektir ki, «Bugün 12 Mart öncesinin örgüt anarşisi» devam etmiyor mu? «Evet, sosyalist hareketimizi bütün birleştirme çabalarına rağmen, bütün bir çatı altında toparlanma» çağrılarına rağmen, kendi küçük dükkancıklarını yeniden canlandırma sevdalarında olanlar vardır. Ama, beri yanda da işçi sınıfımızın ve yoksul köylümüzün tabanında bu tabanın en ileri unsurlarıyla, gün be gün daha sağlam bir şekilde örgütlenmekte olan bir parti, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi vardır. Yaşamalarının yegane amacı sosyalizm olan pek çok devrimci, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin doğru bir değerlendirme sonucu yapmış olduğu samimi çağrıya katılmakta ve kurulan parti dışında bir guruplaşmaya veya örgütlenmeye «anlam» veremediğinden ya da sosyalizm adına tezgâhlanacak kariyer mücadelesinin kendi davasına ne denli zararlı olacağını pek iyi anladığından «parti çatısı altında bütünleşme» şiarına sahip çıkmaktadır. Diyeceğimiz, bugün hala sosyalist hareketimiz arzu edilen bütünlük içinde örgütlenmiş değilse bunun sebebi, hiç olmazsa görünüşte işçi sınıfı örgütüne inanmamaktan çok «BEN NE DERSEM DOĞRUDUR, GERİSİ KÜFÜRDÜR» «Rin Papa»lığındandır.

Bizim burada asıl değinmek istediğimiz birinci yanlış eğilimdir. «Önce örgüt, sonra kitlelere açılma» biçiminde özetlenebilecek olan bu sağ eğilimin ikincisinden daha yaygın olması için günümüz maddi şartları «elverişli» bir ortam yaratmaktadır. Gerçekten 12 Mart zılgıdı sağlam bir sosyalist örgütün, egemen güçlerin bir darbesiyle yıkılıp gitmeyecek işçi sınıfının siyasi örgütünün ancak, işçi sınıfımız ve yoksul köylümüz içinde onunla iç içe kaynaşmış olarak, pek bilinen benzetme ile «devrimciler balık, kitleler deniz» olacak şekilde kurulup yaşatılması gereğini, «nasihat»den anlamayan pek çoğumuza «müsibet»le anlatmıştır. Elbette ki örgütün önemini böyle anlamak doğrudur ve isabetlidir. Ancak işin bu yanı, diğer yanını unutturacak şekilde fazla abartıldı mı «örgütlenme - kitlelerle ilişki» diyalektik bütününün ikinci yanının ihmal edilmesi tehlikesi belirmektedir.

Bu diyalektik bütünün birbiriyle hem çelişen hem de birbirini tamamlayan iki yönünün o bütün içinde eşit olarak bulunduğunu ve bunun hep böyle durağan kalacağını iddia etmek elbette ki idealizme saplamaktır. Evreni yegane doğru açıklama metodunu getirmiş olan işçi sınıfı bilimi, hayatın akışı içinde bu bütünün, «örgütlenme-kitlelerle ilişki» bütününün değişik zaman ve mekan şartları içinde kimi zaman bir yanının kimi zaman öteki yanının ağır bastığını, basacağını göstermektedir. Daha kuruluş ve gelişme aşamasında olan bir partide-hele bu parti bizimki gibi sosyalist mücadelesi geniş yığınlara mal olmamış bir ülkede kurulmuşsa-birinci görevin yani «örgütlenme»nin ikinciye yani, «kitlelerle ilişki»ye bir ölçüde ağır basması normaldir. Ve örgütlenmeyi birinci plana almak doğru ve yerinde bir taktik uygulamadır. Ama taktik kararlardaki esnekliğin önemi de burada iyice belirir. Bütün mesele «bir ölçüde» dediğimiz o «ölçüyü kaçırmamak» tadır. Yoksa «biz önce örgütlenelim, sağlam bir örgüt olalım, sonra kitlelere açılırız.» dedik miydi arzulanan güçlü parti olmak yolunda değil olsa olsa «kulüp» olma, yuvar olma yolunda adım atıyor oluruz. Kitlelerle bağ kuramayan, kitlelere kurulduğu günden itibaren sesini duyurmayan bir örgüt, geniş kitlelerin güvenini kazanmak bir yana, sağlam bir örgütlenme için gerekli insan malzemesini bile toparlamak şansını daha baştan kaybetmiştir. Çünkü bir partinin ilişki kurduğu, sesini duyurduğu, mücadelesine yön verdiği taban ne denli geniş olursa, o ölçüde en ileri unsurları bağrında toplamak, o ölçüde gerçek işçi liderleri yetiştirmek, o ölçüde işçi sınıfının ve yoksul köylünün merkezi siyasi otoritesini oluşturmak imkânına sahip olur.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi üyeleri olarak hepimiz, bu çok önemli gerçeği hiçbir zaman gözden uzak tutmamak, somut durumların somut tahlilinden başlayarak alacağımız kararlarda «örgütlenme «kitle ilişkisi» bütününün, önümüzde emperyalizme ve yerli ortakları finans kapital-tefeci bezirgân tahakkümüne karşı verilecek mücadelede en optimal oranda (en yüksek yararı sağlayacak biçimde) oluşması için taktik esneklikleri göstermek bilincine sahip olmalıyız.

İş Müfettişleri bağımsız çalışamaz durumdalar

Çalışma Bakanlığı 1938'de çıkan 3008 ve 1971'de çıkan 1475 sayılı Yasaların öngördüğü «İş Teftiş Tüzüğü»nü çıkarmamak suretiyle İş Müfettişlerinin çalışma bakımından Bölge Çalışma Müdürlüklerine bağlı olarak çalışmalarına sebep olmaktadır.

Devletin ağırlığını emeğin yanında hissettirerek, yürürlükteki yasalar sınırları içinde dahi olsa, çalışanların özgür ve güvenceli biçimde çalışmalarını sağlama amacı, bugünkü uygulama ile gerçekleşmemektedir. İşyerlerini gerek genel, gerekse şikayetler sonucu özel olarak denetleyen İş Müfettişlerinin hazırladığı dürüst raporlar, işleme tabi tutulmadan Bölge Çalışma Müdürlüğü arşivlerinde tozlanmaya terkedilmekte, hatta sermayenin baskısıyla, müfettişin başına olmadık işler açılmaktadır. Böylece çalışma hayatında sermayenin ağırlığı Bölge Çalışma Müdürlükleri kanalıyla, müfettişlere kadar yansımaktadır. Özellikle devrimci niteliğe sahip sendikalar ve onların üyeleri, bu işleyişi pratikte en etkin biçimde duymaktadırlar.

Bu koşullar içinde çalışan ilerici iş Müfettişleri geçtiğimiz aylar içinde, «İş Müfettişleri Dayanışma Derneği» (İM-DER) adı altında örgütlenerek bu soruna çözüm arayan girişimlerde bulunmuşlardır. Dernek Genel Başkanı Ahmet Erol, geçtiğimiz nisan ayında Çalışma Bakanı'na yaptığı başvuruda «Yasa ve Tüzüklerin memleket şartlarını en detaylı şekilde kapsaması herşeyi halletmemektedir. Önemli olan yasaların yürütücülerine egemen olan anlayıştır. Örneğin, Anayasanın herkes için öngördüğü insanca yaşama hakkını Çalışma Bakanlığı işçiler yönünden ele alabilseydi birçok şeyler yapılabilirdi... Bakanlık çalışandan yana bir tutum içine önce kendini düzelterek girmek zorundadır» diyerek, «1 — Mevcut Yasalar gereğince, ilk aşama olarak Çalışma Bakanlığı bütçesinde, İller Teşkilatı olan Bölge Çalışma Müdürlüklerine konulmuş bulunan İş Müfettişleri ile ilgili ödeneğin Bakanlığın merkez teşkilatı olan Çalışma Genel Müdürlüğüne aktarılması ve 1974 Bütçe Kanunu ile diğer müfettişlere sağlanacak maddi alanağın iş müfettişlerine de sağlanması.

2 — Bakanlık bünyesinde çalışma hayatının denetim ve teftişini koordine edecek İş Müfettişleri Teftiş Kurulu ile bu kurula bağlı sendikal faaliyetlerin yoğun olduğu sanayi merkezlerinde Grup Başkanlıklarının kurulması,

3 — 1475 Sayılı Yasanın 89. maddesinde öngörülen İş Teftiş Tüzüğü ile İş Müfettişleri Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin çıkartılması,

4 — Teftişin, İş Müfettişleri Teftiş Kurulu tarafından yürütülmesi için Teşkilat Kanununda gerekli değişikliklerin yapılması,

5 — Çalışma Hayatının denetlemi ile ilgili düzenlemelerde ve çalışma hayatına ilişkin yasa çalışmalarında İş Müfettişlerinin de görüşünün alınması» şeklinde öneriler getirmiştir.

Nitekim Sayıştay Genel Kurulu, 8 temmuz 1974 günlü kararıyla İş Müfettişi kadrolarının Bakanlığın Merkez Kuruluşuna dahil kadrolar olduğunu saptamıştır. Öte yandan ayrı bir kararla da kadro tahsis belgelerinin vizesinde sakınca görülmediği belirtilmiştir. Böylece statü ve maddi sorun çözümlenerek İş Müfettişleri doğrudan doğruya bakanlığa bağlanmışlardır.

Ancak, olumlu yöndeki değişiklikler gelişimin bu aşamasında durmuş bulunmaktadır. İş Müfettişleri bugün de sermayeden yana ağırlıklı Bölge Çalışma Müdürlüklerine bağlı olarak çalışmakta, yukarıda olumlu olarak nitelediğimiz değişiklikler, pratikte çalışandan yana hiçbir yarar sağlamamaktadır. Çalışma Bakanlığı 1475 Sayılı İş Yasasının kendisine yüklediği İş Teftiş Tüzüğünü, İş Müfettişleri Görev ve Çalışma Yönetmeliğini hazırlama yönünde bir çaba göstermemektedir. Bakanlık bu tutumuyla statüsü hazır bir yöntemin pratiğe dönüşmesini önlemektedir.

Herhalde bunun zararını da en fazla makine başında çalışan işçiler ve onlarla birlikte sermayeden yana olmayan, dürüst biçimde görev yapmayı amaçlayan ilerici İş Müfettişleri duymaktadırlar.

Beş İsdemir işçisinden Ülker işçilerine mektup var

Sendikalar ve işçiler, Türkiye'nin dört bir yanından, işçi sınıfı dayanışmasının en güzel örneklerini vererek Ülker işçileri'nin sendika seçme özgürlüğü için yaptıkları direnişi desteklemeye devam ediyorlar. İskenderun'dan beş yapı işçisi'nin gazetemiz aracılığıyla ülker işçilerine gönderdikleri dayanışma mektubunu yayınlıyoruz.

Ülker işçilerinin haklı direnişini bütün varlığımızla destekliyoruz.

İşçi kardeşlerimiz; bundan 10 gün kadar önce burjuva basının kenarında köşesinde Ülker işçilerinin direnişini ve polisinin panzer kullandığını okuyunca İskenderunda çalışan kardeşleriniz olarak bu panzer meretinin ne olduğunu biribirimize sormaya başladık, 16 haziran 1974'de bir yürüyüşte başlayan daha sonra 18 haziran günü direnişe dönüşen hakkı hareketimiz sonucu, 24 haziran günü ellerimizi boynumuzdan bağlatan ve bizi yüzü koyu yere yatıran, daha sonra coplarla, dipçiklerle hatta kurşunlarla hareketimizi Kırdıran Emperyalizm ve ortakları, şimdi de sizin üzerinize panzerli polis ekipleri salmışlar.

İşçi kardeşlerimiz bu baskı ve terör ne sizi ne de bizi yıldırmamalı. Her hangi bir ülkede işçi sınıfının sınıf bilinci ile uyanmaya başladığı an, bu gibi baskı ve terör hareketleri artacaktır. Bunları bizler olağan karşılamalıyız ve o nisbette de örgütlenmeliyiz.

İşçi kardeşlerimiz, kendinin halktan yana olduğunu idda eden ve senin benim oylarımla iş başına gelmiş hiç bir burjuva partisine de güvenmemeliyiz. Bugün İskenderun'da 10.000 işçinin haklarını bir avuç işverenin menfaati için feda eden; bugün senin üzerine panzerli polis ekibini gönderenler senin ve benim yağmur altında mitingini dinlediğimiz paramızla oylarımızla iktidara çıkardıklarımızdır. Bunları senin ve bizim, bir bir düşünmemiz gerekir.

Kardeşlerim; sizin ve bizim yani hepimizin haklı davalarını kıranı kırdıranı iyi bilmeliyiz.

Ülker işçilerinin haklı davalarını panzerli polis ekiplerine kırdıranların ve özellikle İçişleri Bakanını protosta ederiz.

İskenderunda işçiler Ülker işçilerinin haklı davalarını candan desteklerler.

Yaşasın işçi sınıfının devrimci mücadelesi.

Seçimler önemli bir kitle olayıdır

Baştarafı Birinci Sayfada

muş, olmamış bir seçime prensip olarak karşı çıkmazlar. Çünkü bilirler ki, seçimler hele kitlelerin parlamentodan henüz umut kesmedikleri durumlarda geniş emekçi kitlelerin en fazla politize oldukları, kendi meselelerine sınıf çıkarlarına eğilmekte en yoğun ve hassas olduğu dönemlerdir. Böyle bir olgu, seçime katılsa da katılmasa da gerçek bir sosyalist partinin en dolaysız ve etkin bir biçimde geniş kitlelerin bilinç seviyesinin yükseltilmesine, onlarla bağların sağlamlaştırılıp pekiştirilmesine vesile olur. Gerçek bir sosyalist parti için seçimler emekçi halkın diğer meseleleri gibi, meselâ köylülerin tarım kredileri gibi, günü geldiğinde değerlendirilmesi gereken, ama böyle yoğun bir politik özelliği olması sebebiyle, emekçi kitleler lehine mutlaka değerlendirilmesi gereken bir meseledir. Önemli olan seçimlere katılıp katılmamak değildir. Önemli olan seçimlerde bulunmak, var olmak *halkın yanıltılmasını önlemeğe çalışmaktadır.*

Elbette ki tercih edilmesi gereken, seçimlerde hem bulunmak, hem de katılmaktır. Geniş emekçi kitlelerin «kendi iradeleri» ile «kendi istekleri» doğrultusunda tercihlerini yaptıkları bir ortamda, bu kitlelerin büyük bir bölümünü oluşturan işçi sınıfı ve yoksul köylülüğün siyasi örgütü seçimlerde temsil edilmiyorsa, temsil edilmesine engel olunuyorsa, günümüz şartlarında büyük ölçüde saptırılmış olan «irade» ve «istek» asla yerini bulamayacaktır. Böyle bir seçimin, geniş emekçi kitlelerin gerçek temsilcisini saf dışı tutan, bu seçimin nisbi, kısıtlı bir demokrasinin en ilkel kurallarıyla dahi bağdaşamayacağı bir yana, getireceği sonuçların ve oluşturacağı ortamın demokratlığından da söz etmek birhayli zorlaşır. Gerçi bir sosyalist partinin mücadele alanlarından sadece bir tanesidir parlamento. Ama parlamenter çalışma, da önemi abartılmaksızın *ihmal edilmemesi gereken bir çalışma alanıdır. Ve bu alanın burjuva partilerinin iktidar-muhalefet kayıkçı döğüşüne terkedilmesi asla düşünülemiyecek romantik bir eğilimdir.*

Parlamentoda işçi sınıfımızın yoksul köylülüğümüzün devrimci gençliğimizin temsilcisi yoktur. Parlamento alanını sadece halk düşmanlarıyla, emekçi halkın gerçek çıkarlarını temsil etmeyen birtakım unsurlara terketmek olamaz. Ustalar bu konuda «sol komünizme» karşı kıyasıya bir ideolojik mücadele vermişlerdir.

Bugün iç ve dış egemen güçlerin en fazla korktukları işçi sınıfının merkezi siyasi örgütüdür. Çünkü onlar gayet iyi bilmektedirler ki ancak böyle bir örgüt, emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı verilecek mücadelede geniş emekçi kitleleri ve tüm ilerici yurtseverleri örgütlü bir demokrasi ve bağımsızlık cephesi içinde seferber edip halkın demokratik iktidarına doğru kanalize edebilmek ve bu yolda kalıcı adımlar atmak şansına sahiptir. Ve bunun için de böyle bir partinin örgütlenip kitlelerle bağ kurmasından ölümüne korkmakta. Bu sebepten bu yolda önüne sonsuz engeller döşemektedir. Bu bakımdan TSİP, seçime sokulmaması, böylece geniş kitlelerle sıcak temasının önlenmesi amacıyla egemen güçlerin önüne koydukları engelleri aşmak için gerçek bir sosyalist partiye yaraşır biçimde mücadele verecektir.

Ve şayet, er veya geç bir seçim olacaksa, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi, o seçimlerde BULUNACAK, VAROLACAKTIR. Hem de dosta düşmana kendini kabul ettirerek.

İlaç sömürüsü gittikçe ağırlaşıyor

Günden güne artan pahalılık ve darlık furyasına bir süreden beri, yerli ve yabancı ilâç firmalarının zam talepleri ve ilâç darlığı tehditleri de katıldı.

Son günlerde ilgili kuruluşları ve kamuoyunu meşgul eden ilâç soygunu konusunda, Devrimci Sağlık İşçileri Sendikası Genel Başkanı İlhan Eryılmaz şu demeci vermiş ve aşağıdaki önerilerini tekrarlamıştır:

«Son günlerde yerli ve yabancı ilâç firmaları, ilâç fiyatlarının %30 artırılması için fiat tesbit komisyonunu sıkıştırmaktadırlar.

Ülkemizde ilâç imalatının %60'ı uluslararası 13 tekelci firma tarafından yapılmaktadır. Yabancı ilâç firmalarının ana hedefi ülkemizde ilâç hammaddesi imali olması gerekirken hiç bir zaman buna yanaşmamışlar, hammaddeleri % 300-400 fazlasına Avrupadaki ve Amerika'daki kendi ana firmalarından almaktadırlar.

Yerli ilâç firmalarıda yabancı firmalara royalty (isim bedeli) ödeyen cicili ambalaj merkezinden başka bir şey değildir.

Emperyalizmin çok uluslu ilâç şirketleri ülkemizdeki ilâç fiatlarını en yüksek düzeyde tutmakta ve emekçi halkımızı ölüm döşeğinde dahi soymaktadır. İlâç firmalarının birbirleriyle aşırı rekabetleri nedeniyle, ilâç fiatlarını dünyanın hiç bir yerinde görülmeyen bir düzeye yükseltmiştir. Fakir halkımızın ilâç alırken ödediği her yüz liranın 14 lirası propaganda, 17 lirası ise lüks ambalaj masrafıdır.

İlâç firmalarının geri kalmış ülkelerde, özellikle ülkemizde uyguladıkları fiat politikası, bir cinayettir.

Devlet, insan sağlığının bu denli ticaret aracı haline getirilmesine karşı «insanın değeri» açısından tedbirler almakla yükümlüdür.

a) Sağlık Bakanlığı İlâç Fiat Tesbit Komisyonu, firmaların zam talebini kesinlikle red etmelidir.

b) 506 sayılı SSK yasasının 123, maddesinde Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından kurulması gereken ilaç fabrikaları derhal kurulmalıdır.

c) Yabancı ilaç firmaları Anayasanın emrettiği biçimde devletleştirilmelidir.»

Sarı sendikaların ihanet faturası

DİSK tarafından yapılan bir açıklama, son dönemde işçiler üzerinde nasıl bir terörün uygulandığını ve sarı sendikaların ihanetinin işçi sınıfımıza neye malolduğunu göstermektedir. Buna göre son iki ay içinde çeşitli grevler ve işçi eylemleri bahane edilerek işten çıkarılan işçilerin sayısı 4500 dür. Bu işçilerin, çalıştıkları fabrikaların en bilinçli ve en yiğit işçileri olduklarını ve patronların Kıbrıs olaylarını fırsat bilerek bunları saf dışı bırakmak istediklerini tahmin etmek güç değil.

Kıbrıs «barış» harekâtının işçi sınıfımıza kazandırdığı «nimet»lerden sadece biri olan bu işten çıkarılmaların yıl sonuna kadar 8000 i bulacağı da tahmin edilmektedir.

Son dönemde işten çıkarılan işçilerin iş yerlerine göre dağılımı şöyle: İskenderun Demir - Çelik 800, İzsal Döküm Sanayi 13, Kartal Teneke San. 200, SÜPSAN 4, Bursa Karsan ve diğer otomotif san. 390, Çikvaşvili 200, Yün-Teks 150, Akın Tekstil 100, Ömer Avniyel 160, Çiftgeyik Karaca 60, Sürat İplik 25, Gamak 35, Perfek Tüp 25, Otosan 30, ve diğer fabrikalar 500.

Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat Üzerine

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

Müslüman Türkiye'nin fakir fukara emekçi yığınlarının gerçek ülküsü, temeldireklerinden birini yitirdi. Fakir fukaranın kurtuluş yolunda yani PROLETARYA SOSYALİZMİ yolunda Reşat Fuat Baraner kardeşimizin GELGEÇ varlığını toprağa verdik. Hepimiz oradan geldik, oraya gideceğiz. Varlığın tek değişmez kanunu bu.

Namık Kemal: «Dünyaya geliş hüner değildir» *demiş. Doğru. Gelişte hiçkimsenin bir «hüneri» yok, ama «GİDİŞ» elbet hünerdir. Tutulacak yolu seçmek hünerdir. Seçilen yolda hiç sapmadan yürümeyi bilmek hünerdir. İnanç yolunun sonuna dek, dağları göğüsleye göğüsleye, Cöngül ormanlarını aça aça ilerlemek hünerdir.*

Atina Kentinin peygamberi Solon, bizim vaktiyle Karya adını almış Ege toprağımızda Dünya hazinelerine sahip Kaaruun'a: «Sonunu bilmiyorum» *demişti. Ve Kaarun, alevler içinde yanarken: «Solon! Solon!» diye inlemişti. Sonuna dek, gözünü budaktan sakınmaksızın, inanç yolunda ŞAŞIRMAMIŞ, kimseyi ŞAŞIRTMAMIŞ ve KÜÇÜLMEMİŞ insanlara, bir ülkünün temel direği denir. Reşat kardeş fakir fukara emekçi yığınlarımızın o temeldireklerindendi.*

Sınıflı toplumda inanç temeldirekleri seyrek yetişirler. Öyle bir temeldireğimizi daha, Türkiye Finans Kapitalinin azgın günlerinde, 1959 yılı yitirmiştik. Onu gelgeç varlığının gömülüşüne bile felek bizi yetiştiremediydi. 15 Ağustos 1968 günü ikisini birden andık. 9 yıl önce, sessizce, dilsizce devrilen o temel direğimiz, fakir emekçi yığınlarımızın yani BİLİMCİL SOSYALİZMİN, ilk (ama uydurma ilk değil gerçekten ilk) sayılı öncüsü Dr. Şefik Hüsnü Deymer idi.

BİR ANI

Bu iki temeldireğinin hiç unutamadığım bir anısı vardır.

Şefik Hüsnü liderdi. 1920-21 yılları emperyalist zırhlıları şimdiki gibi, Yıldız Sarayı önünde Türkiye fakir fukarasını yıldırmak için toplarını üzerimize çevirmişti. Kahırlı, karanlık, kısır, nankör yıllar sonsuzmuş gibi görünüyordu. 1923 yılı Birinci Milli Kurtuluş hareketi SİYASİ zafere erdi. Beş on işçiden başka kimse işi anlamıyordu. Gözyaşı, zifos, beşparmakta on kara yağdı. Küskün, bezgin değildik. Aydınlık dışarıda kapanmış, içimizde açılmıştı.

Henüz bir yalçın yamaçtan kopulmuş, bir korkunç uçuruma düşülmüştü. Ölenler gitmiş, kalanlar işe yetecekti. Bir Boğaz vapurunun göze çarpmaz sintimesine Şefik Hüsnü ile inmiştik. Ayakta durabilmiş kardeşleri, parmak hesabıyla sayıyor, ölçüyor, biçiyorduk. Kime güvenilecekti? Hepsi topu topu gene: «Sen, ben, bizim oğlan!» kalmıştık.

Şefik Hüsnü, pembe paşa çocuğu yüzünden hiç tükenmeyen uslu iyimserliği ile gülümsedi. Tanınmamak için uzattığı sivri «müsyü» sakalını sıvazladı. Sarı «Makedonya bıyıklarının» arasından, dost Selanik şivesiyle yavaşça fısıldadı:

— Dur bakalım... dedi. Bir çocuk var, Almanya'dan geldi.

— Orada mı?

— Evet... dedi. Okuyor.

Sevinçle sordum:

— Nasıl bir çocuk?

— Karayağız. Hemen hemen sen yaşta... dedi. Ciddi. Çok çalışıyor. Ondan umutluyum. İyi yetişecek. Görürsün.

Adını söyledi. Oracıkta unuttum. Adlar akılda mı kalır?

Üretim, üretim güçleri, üretim ilişkileri

Sosyalizmin bilimi; tarihi, toplumu, ekonomik olayları ve toplumsal gelişmeyi açıklarken temel kavramlar olarak, «üretim», «üretim güçleri» (veya üretici güçler), «üretim ilişkileri» ve «üretim tarzı» (Veya üretim biçimi) kavramlarını kullanır. İşçi sınıfının bilimini kavramaya çalışırken, hemen her aşamada karşımıza bu kavramlar çıkar. Bu yüzden üretim nedir, üretici güçler nelerdir? Üretim ilişkileri nedir ve üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki bağ nedir, bilmemiz gerek...

ÜRETİM: İnsanın, yaşamını devam ettirmek için gerekli şeyleri elde etmek üzere tabiatla yaptığı madde alış verişine ÜRETİM denir. İnsan kendisini çevreleyen tabiattan maddeler elde eder, bunları işler, ihtiyaçlarını giderecek hale getirir. Ancak insan, bu üretim eylemi sırasında bir takım aletler araçlar kullanır ve giderek, bir takım bilgilere, metodlara, üretim bilgisine sahip olur. Kısaca söylersek TEKNİK kullanır. Öte yandan üretim eylemi sırasında insan hiçbir zaman tek başına değildir. Kendisini çevreleyen (en ilkel de olsa) bir toplum, başka insanlar, başka üreticiler veya en azından toplumdan gelen baskılar, gelenekler, bilgiler vardır. Yani insanın üretimi toplum içinde yer alan, toplumdan soyutlanamayacak, sosyal bir eylemdir. En ilkel olanından (vahşi'nin avlanması) en gelişmişine kadar (modern bir fabrikada ilaç yapımı) üretim toplumsal ve teknik bir olaydır.

Üretim, insanın varlığını devam ettirmesinin temel şartı, yani toplumun temelidir. İşçi sınıfının bilimi, bu yüzden, toplumu açıklarken üretimin yapılış tarzına, üretim sırasında ortaya çıkan ilişkilere ve üretimin yapıldığı tekniğin seviyesine önemli yer verir. İnsan da üretim içinde gelişir ve yeni deneyler edinir. İnsan üretimi, üretim de insanı, sürekli olarak, karşılıklı bir ilişki içinde, geliştirir.

Üretim güçleri

Üretimi *insan* yapar; *tekniği* (aletleri, araçları, bilgileri, metodları) kullanarak yapar; belli bir *coğrafya* çevresinde yapar; ve içinde yaşadığı toplumdan gelen belli *geleneklere*, göreneklere uygun olarak yapar.

Üretim eylemi sırasında işin içine karışan, üretimi etkileyen tüm faktörlere *üretici güçler*, adı verilir. Böylece üretici güçler, başlıca *teknik* ve *insan* olmak üzere, (hele toplumun ilk gelişme çağlarında) *Coğrafi* çevre ve *tarihsel* gelenek görenek kalıntılarıdır.

Bütün bu üretici güçler arasında, coğrafya ve tarih'in etkisi günümüzde azalmış, buna karşılık tekniğin gücü diğer tüm üretici güçleri kendisinde toplayacak şekilde artmıştır. Bugün yalnız tekniği alarak, toplumun üretici güçlerini ve bu üretici güçlerin seviyesini açıklamak mümkündür. Tekniğin ileri olmadığı dönemlerde coğrafya çevresine tarihsel etkilere daha fazla maruz bulunan insan, artık bu güçlerin etkisini teknik üstünlüğüyle yenmiştir.

Üretici güçlerden en önemlisi teknik, tüm araçlar, aletler, makineler ve sadece bunlar değil, aynı zamanda üretim yaparken kullanılan metodlar, yollar yordamlar, üretim bilgisidir. Bunların tümü teknik üretici gücü meydana getirir.

İnsan, üretimi yapan, beynini, vücudunu üretim eylemine katandır. Ama insan üretim eylemi sırasında, üretimin sosyal bir olgu olmasından doğan bir şekilde aynı zamanda ortaklaşa eylem yapma, (kollektif aksiyon) gücünü de işin içine katar. İnsan üretici gücü budur.

Coğrafya, üretimin içinde yer aldığı maddi ortamdır. İlkel toplumlarda taşıdığı önem, üretim geliştikçe, toplum ilerledikçe azalır ve insan coğrafyaya hakim olmaya başlar.

Tarihten gelen gelenek görenek kalıntıları, da üretimi etkiler, biçimlendirir. Tekniğin gelişmesi, toplumun ilerlemesi bu etkileri de aşar.

Çağımızda üretici güçleri TEKNİK'te özetlemek mümkündür.

Toplumun ilerlemesi demek, aslında üretici güçlerin gelişmesi, ilerlemesi demektir. Yani *teknik*, araçlar, gereçler ve metodlar ilerler. Yani *insan* ve insanın ortaklaşa eylem yeteneği gelişir ve ilerler.

Üretim ilişkileri

Üretimin toplumsal bir eylem olduğunu anlattık. Bu hem üretimin belli bir toplum içinde (en ilkel de olsa) o toplumun şartlandırmalarıyla yapılması demektir. Hem de tek insan olarak değil, başka insanlarla dolaylı dolaysız bir ilişki içinde yapılması demektir. Üretim eylemi sırasında insanlar arasında meydana gelen en basitinden en karmaşığına kadar giden ilişkilere ÜRETİM İLİŞKİLERİ adı verilir. Patronla işçi arasında bir üretim ilişkisi vardır. Patron fabrikanın, sermayenin sahibidir. İşçi ise hiçbir mülkiyete sahip değildir, işgücünü satarak geçinir. Bunlar birer üretim ilişkisidir. Mülkiyet başlı başına bir üretim ilişkisidir. Çünkü insanlar arasında üretim sırasında meydana gelen çeşitli ilişkilerin bir sonucudur. Pazarda yumurta satan köylü ile yumurta alıcısı arasında bir alışveriş ilişkisi vardır. Bu da bir üretim ilişkisidir. Yani insanların tabiattan ihtiyaçlarını elde etmelerinin, yani üretmelerinin ve ürettiklerini tüketmelerinin her aşamasında bir üretim ilişkisi ortaya çıkar. Bir toplumdaki çeşitli ve karmaşık üretim ilişkileri o toplumdaki *«mülkiyet»* ilişkilerinde adeta özetlenmiş gibidir. Bu yüzden tüm üretim ilişkileri içinde en önemlisi *mülkiyet ilişkileridir.*

Bir temel kanun

Bir toplumda üretici güçlerin seviyesi, yani üretimin seviyesi ne ise o toplumdaki üretim ilişkileri, başlıca da mülkiyet ilişkileri bu seviyeye uygundur. Çok ilkel bir teknikle, kıt kanaat üretilebilen ve ancak yaşamaya yetecek kadar üretilen bir toplumda kişilerin üretim araçları üzerinde özel mülkiyeti mümkün değildir. Toplumun devamı ancak ortaklaşa mülkiyetle mümkündür. Buna karşılık üretim güçlerinin daha gelişkin olduğu bir toplumda, fazla ürünün, değişimin ortaya çıktığı, işbölümünün geliştiği bir toplumda, üretim ilişkileri değişir. Özel mülkiyet gelişir. Yine çağımızda olduğu gibi, üretimin binlerce, bazan on binlerce işçinin bir arada olduğu dev fabrikalarda yapıldığı, çok gelişmiş, çok masraflı teknolojinin kullanıldığı bir dönemde, üretim araçlarının özel mülkiyeti, üretimin yapıldığı şekille, yani işin en temelinde üretim güçlerinin gelişmişlik seviyesiyle çatışır. Bu yüzden özel mülkiyetin yerini, zorunlu olarak toplumsal mülkiyetin, kollektif mülkiyetin, sosyalizmin alması gerekir.

Üretim güçlerinin seviyesi neyse, eninde sonunda üretim ilişkileri ve mülkiyet ilişkileri o seviyeye uyar. Toplumların yüzyıllar boyunca değişmesi, çeşitli toplum biçimlerinin yaşanması bundandır.

Sicilli faşist Murat Bayrak yine sahnede

Baştarafı Birinci Sayfada

CİA stratejisini uzun yıllar uygulayan AP, şimdi CİA'yan kendi başına da bela olduğunu itiraf etmek zorunda kalmıştır.

Murat Bayrak'ı aşırı Amerikancı nitelemek doğrudur. Ama günümüzde Aşırı Amerikancılığın ideolojik temeli nedir? Bu soruyu Bayrak'ın geçmişi ve bugünü vermektedir. Bayrak, Yugoslavya'daki Nazi Emperyalizminin işgalinde SS kıtalarında görev almış, yüzlerce yurtseverin katledilmesinde, ve Yugoslav emekçi halkı üzerinde zulüm uygulanmasında kendisine düşen «görevi» yerine getirmiştir. Ve bir emperyalist uşağı, kanlı bir katil olduğu gerekçesiyle gıyabında yargılanmış ve hakkında idam kararı verilmiştir. Yugoslav halkının Bayrak hakkındaki idam kararı hâlâ devam etmektedir. Kendisi koyu bir Hitler hayranı ve azılı bir Nazi taraftarı, yardakçısı olarak bilinmektedir.

Demek ki günümüzde has Amerikancılığın vardığı nokta, Nazi uşaklığıyla eşdeğerdir. Gerçekten de Amerikan emperyalizmi dünyanın her tarafında Hitler'e taş çıkartacak denli bir zulmün baş uygulayıcısı durumundadır. Batın Amerika'dan, Şili'den, Endonezya, Orta Doğu'dan Filipinler ve Koreye kadar Yunanistan'dan Hindiçiniye kadar dünyanın dört biryanında Amerikan emperyalizminin döktüğü kan bu yargının en somut katıdır.

Murat Bayrak'ın kendi fabrikasında çok sayıda komando besleyip, eğittiğini, bir komanda üssü kurduğunu daha önce belirtmiş ve bu komandoların işçilere ve saldırtıldığını açıklamıştık.

Nitekim geçen hafta içinde Cumhuriyet gazetesinde Bayrak'ın üniformalı komandolarının bölük bölük resmini gördük. İşçilere ve devrimci gençliğe, emekçi halka karşı kurulmuş bu konmda birliği- bu kez AP Çanakkale kongresinde Demirel'cilere karşı gözdağı vermek için getirmiş ve göv de gösterileri yapılmış.

Emekçi sınıfları ezmek için finans kapitalin birçok işyerinde komando ekiplerinin kurulduğunu da ha önce bildirmiştik. Bugün bu komandolar bir burjuva partisindeki burjuva klikleşmelerinde de kullanılmaktadır.

Olayın emekçi halkımız açısından en önemli yanı, ülkemizde açık faşizmin böyle üniformalı birlikler kuracak kadar pervasız bir örgütlenme içinde olduğudur. Bu komanda ekipleri, tıpkı birzamanlar başlayıp devam eden kanunsuz komando kampları gibi kurumlaştırılmış ve meşrulaştırılmıştır.

Türkiye'nin demokratik güçleri bu hayasız gidişe dur demek zorundadırlar. CHP milletvekilleri-nin «Hitler özentisi, faşizm heveslesisi» gibi çelebice vurdum duymaz yargıları meseleyi çözmeğe yaramaz.

Daha bugünden işçi yığınları ve devrimci işçi liderleriyle, komandolar karşı karşıya gelmeğe ve çatışmaya başlamışlardır. Gerici sendikaların, hatta sosyal demokrat geçinen birkısım sendikaların bile devrimci sendikal harekete karşı komando kullandıkları ve bu olayların yoğunlaştığı bilinen bir gerçektir.

Örneğin son Ülker olaylarından sonra, gerici Tek Gıda İş yöneticileri işverenle birlik halinde işçilerin servis arabalarına komando muhafızlar koymuşlardır. İşveren uşağı ve sarı sendika yardakçısı komandoların işçiye karşı kullanılmalarına tahammül edemeyen sosyalist işçi liderleri bu komandolara haddini bildirmişler ve onlara iyi bir ders vermişlerdir. Ülker olaylarının başından beri sosyalistlerin gösterdiği devrimci tutum sosyalizmin ülkeler işçileri arasında büyük prestij sağlamasına yol açmış, sosyalistlerin komando zulmünü püskürtmeleri bu prestiji daha ileri boyutlara ulaştırmıştır.

Türkiye'nin tüm ilerici güçleri, işveren emrinde fabrikalarda kurulmakta olan bu komanda birliklerine karşı çıkmalı, geniş bir demokratik kamu oyu yaratılmalıdır.

Gerçi işçi kitleleri bu saldırgan faşist unsurlara gerektiği yerde gereken cevabı vermektedir, ama işçi sınıfı dışındaki diğer ilerici güçlerin de işçilerin ve işçi sınıfının bu somut haklı mücadelesinde onlarla birlik olmaları yurt ve demokrasi görevidir.

Fabrikalarda kurumlaştırılmak ve meşrulaştırmak istenen komando birliklerine karşı çıkalım, emekçi halkımızın nefret ve lanetinin komandolar üzerinde daha fazla yoğunlaşmasına yardımcı olalım. Bu bizim somut demokratik görevlerimizden biridir.

TSİP PROGRAM AÇIKLAMALARI

Tekelciliğin gelişmesi: Finans kapital

Kapitalizm, geçen hafta anlatmaya çalıştığımız gibi, rekabetçi dönemden tekelci döneme doğru kendi iç zorunlulukarıyla gelişti. Önce sanayi, ticaret, toprak (tarım sermayeleri), giderek banka sermayeleri tekelleşti. Yani kıyasıya bir rekabet içinde en küçükler, en güçsüzler yok oldular; ya da birbirleriyle veya büyük sermayelerle birleştiler. Tekeller ortaya çıktı. 1860—1870'lerden sonra sanayi alanında, ticaret alanında, bankacılık alanında birkaç büyük firmanın üretimin, ticaretin veya bankacılığın yüzde 60'ına, yüzde 80'ine hatta bazı alanlarda yüzde 100'üne hakim oldukları, kontrol altında tuttukları görüldü. Kapitalizm en yüksek aşamasına, tekelci aşamaya varmıştı. Atılacak bir adım daha vardı: ayrı ayrı kollarda, ekonominin ayrı sektörlerinde tekelleşen sermayelerin birbirlerinin içine girmesi, birbirleriyle kaynaşması... Bu gelişme, tekelleşme ile birlikte ve tekelleşme ilerledikçe ilerleyerek gidiyordu. Yani bir yandan sanayi ve ticaret sermayeleri tekelleşirken, birkaç sermaye grubu üretimin veya ticaretin büyük bir oranını kontrol altına almaya başlarken, bu firmaların, bu sermaye gruplarının çeşitli para ilişkilerini, banka ilişkilerini ve işlemlerini düzenleyen bankalarla sanayi ve ticaret sermayeleri arasındaki içli dışlılık artıyordu.

Tekelci sanayicinin, büyük tüccarın bankalarla ilişkileri son derece yoğundur. Tekelci sanayici, tüccar, büyük ölçüde parasal işlemlerini yürüttüğü, kredi aldığı, borç aldığı bankalara bağımlıdır. Bu bağımlılık, bu karşılıklı etki, tekelleşme süreci boyunca gittikçe artıyordu. Bankalar iş gördüğü sermaye gruplarının hesaplarını, içini dışını daha iyi öğreniyor, Bankaların yönetim kurulu üyeleriyle, tekelci şirketlerin yönetim kurulu üyeleri arasında içiçe girmeler oluyordu. Giderek sermayeler de içiçe girdi. Bankalarla, yani banka sermayesiyle büyük ticaret ve sanayi sermayelerinin kaynaşması gelişti. Bir de görüldü ki, tekelleşmiş birkaç bankanın sermayesini artık tekelleşmiş şu veya bu sanayi grubunun sermayesinden ayırd etmek mümkün olmuyor. Hepsi büyük ölçüde içiçe... İşte bu aşamada *«finans kapital»* doğdu.

Finans kapital, birbirlerinden bağımsız banka, sanayi, ticaret sermayelerinin, büyük toprak gelirlerinin yerini tek bir sermaye biçiminin almasıdır. Bütün alanlardaki sermayelerin birbiri içine girmesi, kaynaşması, hem bankalarda, hem sanayide, hem ticarette, hem müteahhitlik işlerinde, hem de toprakta yatırımları olan, sermayesi olan dev sermaye gruplarının ortaya çıkmasıdır. Bu gelişme ilk defa 19. yüzyılın son yıllarında ve yirminci yüzyıl başında büyük ölçüde hızlandı.

Finans kapital en büyük banka, sanayi, ticaret, toprak vb. sermayelerinin kaynaşmasından meydana gelen tekelci sermaye biçimidir.

Kapitalizmin serbest rekabetçi çağında, tek tek kapitalistlerin, burjuvaların birbirleriyle kıyasıya rekabet ettikleri ilk dönemlerinde, kapitalist toplumdaki egemen sınıflar şunlardı: Kapitalistler (burjuvalar) ve topraklarının iradıyla geçinen büyük toprak sahipleri... Tekelci kapitalizm döneminde, finans kapitalin oluştuğu dönemde, kapitalistler içinden de en zengin, en kodaman, en etkili, en güçlü bir zümre doğar. Bu, burjuvazi içinden doğan zümre tekelciler zümresidir. Dev sermaye gruplarının sahipleri, yöneticileridir. Finans kapital dediğimiz, her alana kol atan sermayenin sahipleridir. Bunlar kapitalistler içinden de, burjuvalar içinden de en kodamanları olan parababalarıdır.

Sanayicilerin, bankacıların, tüccarların, müteahhitlerin, toprak sahiplerinin en kodamanları, içiçe geçmiş bir zümre meydana getirirler ve toplumun tümü üstünde kendi zümre iktidarlarını kurarlar. Burada bir noktaya dikkat edelim. Artık egemen sınıflar arasında, gerçekten egemen olan ve diğer egemen (sömüren) sınıf ve zümreler üzerinde de egemenlik kuran zümre bu kodamanlardır. Yani burjuvazinin sınıf egemenliğinin yerini bile, burjuvazi içinden dar bir zümrenin egemenliği almıştır. İşte bu dar zümreye, *finans oligarşisi* adı verilir. Finans kapitalin diğer sermaye biçimleri üzerindeki üstünlüğüne eş olarak, finans oligarşisinin tüm toplum sınıf ve zümreleri üzerindeki üstünlüğü, egemenliği doğar.

Burjuva demokrasisi, gerçekte rekabetçi kapitalizm döneminin bir üst yapısıdır. Bütün kısıtlılığına ve sadece burjuvazi için demokrasi, diğer sınıflar için son tahlilde baskı ve sömürü anlamına gelmesine rağmen, burjuvazinin devrimci olduğu, çağın üst yapısı olan burjuva demokrasisi de, burjuvazinin egemenliğinin yerini tekelci dar zümrenin, finans oligarşisinin egemenliğinin almasıyla darbe yer. «Nerede tekel varsa orada baskı ve tahakküm vardır.» Nerede tekel varsa, nerede finans kapital egemenliği, finans oligarşisinin egemenliği varsa orada her an sermayenin tekelciler zümresinin diktası demek olan faşizm tehlikesi vardır.

Böylece, 20. yüzyılın başlarından itibaren, kapitalizmin tekelleşmesiyle, yani en yüksek aşamaya varmasıyla ,finans kapital olgusunun meydana gelmesiyle burjuva demokrasisi bile işlemez olur.

İşte emperyalizm kapitalizmin tekelleştiği, finans kapitalin ortaya çıktığı kapitalizm aşaması dır. Yani kapitalizmin zorunlu olarak vardığı, ama aynı zamanda artık can çekiştiği, kendi sonuna yaklaştığı aşamadır. Emperyalizm tekelcileşmiş, asalaklaşmış, devrimci ve ilerici yanlarını tümüyle yitirmiş, zümre baskı ve tahakkümüne dönüşmüş, can çekişen kapitalizmdir.

Gelecek hafta emperyalizmin ekonomi tekeline kısaca değindikten sonra, çeşitli niteliklerini, dünyayı paylaşmasını, yöntemlerini ve çağdaş emperyalizmi açıklayacağız.

Yardımcı kaynak: KİTLE, sayı 6,7 İLKE, sayı 5, Emperyalizm üzerine yazılar Lenin: Kapitalizmin en yüksek aşaması: Emperyalizm Dr. H. Kıvılcımlı: Emperyalizm: Geberen kapitalizm.

Sürüp giden

Baştarafı Birinci Sayfada

rak Türkiye Finans kapital'ine şirin görünme telaşına düşmüş olan CHP, «Tek başıma iktidar olunca gene döneceğim tekelleri kuşatma politikasına, kooperatifler projesine» hesaplarının kaba bir aldatmacadan ileriye gidemiyeceğini, ve kendisine oy desteği olan emekçi halkın hayat şartlarının hiç de kendisine vadedilen yönde gelişmediğini görerek kısa süre içinde karşısına çıkacağını bilmek zorundadır.

Hele hele ülkenin kurtuluşunu salt erken seçim alternatifine bağlayıp, erken seçimi sağlayabilmek için ülkeyi uzunca süre hükümet bunalımı içinde bırakmayı göze alması emekçi kitlelerin gözünden kaçmamaktadır.

Halkımız 14 Ekim ve 9 Aralık'ta siyasi tercihi belli ederken, CHP iktidarını «amaçlaştırmamış», CHP seçim bildirgesinde ve hükümet programında yer alan referandum hakkı, Düşünce ve İnanç Özgürlüğü Yasası, Siyasal Örgütlenme Özgürlüğü, demokrasinin sınırlarının genişletilmesi gibi somut hedeflere yönelmişti.

Oysa CHP ne yapmıştır? İlkin MSP ile kurduğu koalisyonda bu hedeflerin hayata geçirilmesi için yeterli gayreti göstermemiştir. (bu insafsız bir iddia değildir. Emekçi sınıf ve tabakalar için ilkin cil önemde bir sürü kanun tasarısı meclise sunulurken, yukarıda sözünü ettiğimiz konular sürekli ertelenmiştir.). Ardından «hedeflerimize ulaşmamıza engel oluyor» gerekçesiyle koalisyonu daha ileri bir koalisyonun objektif şartlarını oluşturmaksızın yıkmıştır. Daha da kötüsü, koalisyonu, çok daha gerici bir ittifak kurmak umuduyla yıkmıştır. Bu mudur savunulacak politika?

Görünen odur ki bu günkü bunalımın çözümü er yada geç bir seçimle mümkün olacaktır. Seçim öncesinde CHP içindeki ilerici unsurlara karşı kaynatılan cadı kazanları zaten parti içi gelişmelerin olumsuzluğunun kanıtıdır. Kendine gerici ortaklar arayarak son derece tutarsız dış siyasi menevralarla içerdeki ilerici unsurları tecrit ederek tehlikeli iç manevralara girişen CHP, bir seçim halinde, 14 Ekim öncesindeki destekleri firesiz bulabileceğini umuyorsa bu oldukça yanlış bir hesap olacaktır. Türkiye işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıf ve tabakalar CHP'yi «şartlı» desteklemişlerdir. Bu «şartları» hayata geçirmeye yönelik bir çaba göstermediği sürece de emekçi halk desteğini bulamayacağını bilmelidir. Çünkü şovenizm sis perdesinin, hayatın maddi şartlarını, ekonominin er geç dayatacak acı fakat gerçekçi yüzünü ilelebet sakladığı dünyanın hiç bir yerinde görülmemiştir.

TMMOB Ortak Pazar Emperyalizmine karşı çıktı

17 meslek odasından oluşan Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği davet edildiği Ortak Pazar Özel İhtisas Komisyonu'na, Türkiye teknik elemanları adına, görüşlerini sunmuş ve AET Emperyalizminin Türkiye'yi sadece ekonomik alanda değil, aynı zamanda siyasi ve kültürel alanlarda da boyunduruğu altına aldığını ortaya koymuştur. Ülkemizde kamu ve özel kesimde çalışan 150.000 yurtsever teknik elemanı temsil eden Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin eleştirileri şu temel noktalarda toplanmıştır:

1 — Önce ülkenin yatırım ve ara malları sanayii (ki bizce geliştirilmesi gereken temel sanayi ürünleridir) AET'nin tam kontroluna girecek şekilde ithalât libere edilmekte, gümrük duvarı kaldırılmaktadır.

2 — Daha sonra da tüm hammadde kaynakları (yer altı, yer üstü, doğal...) tarım hizmetleri ve tarım ürünleri sanayii AET'nin tam kontrolüne açılmaktadır.

3 — AET topluluğunun özel ve tüzel olarak ekonomimize girişi sağlanmaktadır. Bu durum teknoloji ve teknik hizmet eylemleri nin topluluk yararına ve AET kontrolunda dışa bağımlılığının perçinlenmesini getirecektir.

4 — Bütün bunların yanında, geçişin sonuna doğru eğitim ve kültür hizmetleri de AET topluluğuna sunulmaktadır.

Programın niteliğinden de açıkça görüleceği gibi, geçiş dönemi sonucunda, nitelikli sanayileşme olanakları ortadan kalkacaktır... Böyle bir gelişim içerisinde sanayiimizin bugünkü tüketim ve aramalı imalâtına dayanan niteliği dışa bağımlılığının perçinlenmesi çerçevesinde aynen devam edecektir... AET ile olan bu entegrasyon ile, TEKELCİ KAPİTALİST DÜZEN TEMİNAT ALTINA ALINIP YAYGINLAŞTIRILACAKTIR. BÖYLE BİR DÜZENDEN İSE YALNIZCA KÜÇÜK BİR AZINLIK OLAN TEKELCİ SERMAYE ÇEVRELERİ KAZANÇLI OLARAK ÇIKACAKLARDIR... Ülkemizin AET ile olan bu legal bütünleşmesi Ulusal Kurtuluş Savaşımızdan bu yana emperyalistler tarafından sürdürülen oyunların noktalanması olacaktır.»

Ortak Pazar Özel İhtisas Komisyonu'na sunulan görüşlerin sonunda: «Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği olarak ülkemizin bağımlılık simgesi olmaktan başka bir anlam taşımıyan, Ankara Antlaşması ve Katma Protokol gibi antlaşmaları kabul etmemeyi, halkımıza karşı ulusal bir görev saymaktayız» denilmek suretiyle, Türkiye teknik elemanlarının, şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de emekçi halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini sonuna kadar destekleyecekleri bir kere daha ortaya konulmuştur.

Portekiz'de «örgütlü sol»

Baştarafı Birinci Sayfada

lığına getirildiler. Kabinede komünist ve Sosyalist liderler ağırlıktaydılar. Dışişleri Bakanı Soares, Portekiz'e «Dünyanın kokarcası» sıfatını taktırtan zalim sömürge politikasına son verip, Angola'da, Gine Bissau'da, Mozambik'te, buralara bağımsızlık tanıyarak «Portekiz'in sömürgesizleştirilmesi» politikasını başarıyla uygularken, Alvaro Cunhal liderliğindeki Portekiz Komünist Partisi de özellikle dok, çelik, mey. ve - konserve ve rafineri işçileri üzerinde Portekiz Komünist Partisi'nin (PKP) geleneksel etkinliğini yaygınlaştırıyor, «elde edilen iktidarın elde kaçırılmaması-nın taktik ve stratejik hazırlıklarını» planlıyordu. Nitekim özgürlüğe susayan Portekiz işçilerinin sol-darbeden bir kaç gün sonra başlattıkları grevleri Cunhal durdurdu. PKP lideri işçilere şöyle seslenmişti: «Sınıfımızın iktidarını perçinleyinceye kadar, faşist solucanlara başlarını doğrultmak fırsatını ölünceye kadar vermemek için...»

Grev dalgası durdu. Aynı günlerde Soares, sömürgelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin liderleri ile görüşmelere başladı.

25 Nisan'dan bir kaç ay sonra Portekiz'in devrimci hükümetinin politikası sömürge halklarına özgürlük ve bağımsızlık, ülke emekçilerine umut, dünya sosyalist hareketine gurur veren kararlarını ardarda uygulamaya sokarken, Portekiz'in yerli sömürücü sınıf ve tabakaları sızlanmaya başlamışlardı. Uluslararası sermaye ise bütün gizli örgütlerini harekete geçirmiş, Lizbon meyhaneleri-ne ve karanlık yeraltı dünyasına CİA ajanları doluşmuştu.

Faşistlerin ilk kımıldanması, istifa eden ılımlı sağcı Başbakan Adelino Palma Carlos'un yerine yapılacak tayin sırasında görüldü. Spinola'yı etkisi altında tutan Portekiz finans - kapitali, başbakanlığa, sömürge politikasını sadece biraz daha liberalleştirmek isteyen bir albay'ı getirmek istiyordu. Hatta Spinola bunu ilan bile etti. Ama Portekiz solu «örgütlüydü» ve «siyasi iktidardaki öncülüğünü ve ağırlığını elden kaçırmamakta» kararlıydı. Solun desteklediği kendileri de sol eğilimli olan «yüzbaşılar» ağırlıklarını koydular ve Silahlı Kuvvetler Hareketi'nin gerçek liderleri Albay Goncalves Başbakanlığa, Albay Carvalho da Lizbon Askeri Valiliğine getirildiler.

İlk faşist başkaldırı bastırılmıştı. Ancak kaynama devam ediyordu. Özellikle, başlangıçta sol darbeyi desteklemiş olan Portekiz'in en büyük tekelci sermaye grubu CUF, sömürgeler politikasından kuşkuya düşmüştü. Portekiz tekelci sermayesi «daha iyi ve daha gelişmiş bir sömürü» ilkesine dayalı bir sömürgeler politikası amaçlamıştı, oysa Cunhal ve Soares'in sömürgeler politikası «Halkların kendi kaderlerini tayin hakkı» ilkesi üzerine kuruluydu. Nitekim uygulandı da. Birbiri ardına Gine Bisau, Mozambik ve Angola bağımsızlıklarına kavuştular.

Portekiz tekelci sermayesinin besleyip kışkırttığı ve çoğunluğu eski gizli polis örgütünün militanları olan faşistler 28 Eylül'de bir deneme daha yaptılar ve bilindiği gibi yenildiler.

Şimdi Portekiz'de Portekiz Komünist Partisi başta olmak üzere siyasi yelpazenin solundaki partiler tarafından oluşturulan ittifak iktidarını biraz daha perçinlemiştir. Ordu içindeki sağcı unsurlar biraz daha ayıklanmış ve Portekiz solu «örgütlü» olmanın zaferini bir kere daha yaşamıştır.

Finans Kapital

Baştarafı Birinci Sayfada

nıyor. Kıbrıs'taki Türk kontrolü altına giren bölgeyi ekonomik olarak yerli finans - kapitale bağlama ve onun emperyalist ortaklarıyla birlikte ada halkını sömürmesini sağlama harekâtı ilerliyor.

Bütün bunlar coğrafi federasyon tezinin fiili taksim demek olduğunu savunan işçi sınıfı sosyalistlerinin ne kadar haklı olduğunu daha şimdiden göstermektedir. Bu durumda, artık adanın bağımsızlığından ve toprak bütünlüğünden söz etmek imkânsızdır. Gerçek durum Türkiye finans - kapitalinin adayı ele geçirmek, kendi pazarı haline getirmek yolunda her gün bir adım daha attığıdır.

ZİKRULLAH KIRMIZI

Olümünün 3. yıldönümünde Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı anarken ...

Dr. Hikmet Kıvılcımlı 11 Ekim 1971'de, 50 yıla varan bir devrimci mücadele geçmişini ardında bırakarak, yurt dışında, Belgrad'da bir hastahanede öldü. Ölümünün 3 ncü yıldönümünde Kıvılcımlı'yı bir devrimci, bir bilim, inanç ve mücadele adamı için duyduğumuz saygı ile anıyoruz.

11 Ekim 1974, Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın üçüncü ölüm yıldönümüdür.

Dr. Kıvılcımlı tüm hayatını Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkımızın kurtuluşuna adamış, pratik kavgayı teorik çalışmadan ayırmaksızın, proletaryanın bir neferi olarak mücadele etmiş, Türkiye'de sosyalist düşünce ve örgütlenmenin güçlenmesinden başka hiçbir amaç gütmemiş, ve bu uğurda yirmiden fazla yılını hapislerde geçirmiş devrimci bilim ve eylem adamıydı.

12 Mart sonrasında ilan edilen Sıkıyönetimce 146/1 suçlamasıyla arandığından ve hastalığı nedeniyle yurt dışına çıkan Dr. Kıvılcımlı yurda dönüş sırasında 1971, 11 Ekim'de Belgrad'da öldü.

Hikmet Kıvılcımlı bu tarihten iki yıl önce Ho Amca öldüğü zaman kaleme aldığı yazıda şunları söylüyordu:

«İnsanlık tarihi içinde her zaman *Sosyallik* değişmez kalmıştır. *Sosyalizm,* önünde sonunda «Özel kişiçilliğe» ağır basmıştır. Ho Amca'ya ne mutlu. Böyle önsüz ve sonsuz bir Sosyalizm çabası içinde, en gerçek emeğin adsız ruhu gibi göçtü. Bütün ömrünce «kişi» olarak *«sivri»*ligi ile hiç kimseye batmadı. En rezil düşmanı Amerikan emperyalizmine bile, en yalınkat hakkın kılıcı gibi batarken: *«tek kişi»* olarak değil, bütün bir Vietnam halkı olarak savaştı. Onun için, Emperyalizm ondan aldığı yarayı hiçbir zaman onduramıyacaktır.

Onun için *«Ho amca»*nın ölümünde, *«yaşayanları dehşete düşürecek hiçbirşey bulunmuyor!»* İsa'nın, Musa'nın, Solon'un, Muhammed'in, Marx-Engels'in, Lenin'in ölümlerinde hiç kimseyi *«Dehşete düşürecek* birşey olmadı. Ho Amca'nın ölümü de öyledir. «Özel kişi» olarak o göçtü mü? İsterseniz öyle olsun. İsa'nın, Musa'nın, Solon'un, Muhammed'in, Marx-Engels'in, Lenin'in emekleri milyonlarca kişinin adsız emekleri içinde bir kollektif bütün olarak var oldu, Ho Amca'nın emeği de öyle... Ho Amca'nın tüm ömür çığlığı şurada toplandı: «Ben sosyalistim. Sosyalizmden başka hiçbir şeyim yoktur;» (Proleter Devrimci Aydınlık - Sosyalist Dergi, Sayı 1—15).

Hikmet Kıvılcımlı arkadaş bu ve daha benzeri pekçok yazısında kişi yüceltmenin ve kişi tapıncının sömürücü egemen sınıflı toplumun bir alışkanlığı olduğuna değinerek, sosyalizmin kollektif ruhunu, yani proletaryanın kollektivitesini döne döne vurgulamıştı:

«Marx-Engels'in en güçlü yanları şudur: sınıflı toplumun sömürücülerinin uydurdukları *«üstinsan»* ya da *«insanüstü»* kavramına bir daha geri getirilmezce son vermiş olmalarıdır. Tarihte her *gerçek devrimci* o hakikat için çarpıştı.» (H. Kıvılcımlı, *Leninizm Nedir?)* (...)

«Marx-Engels adlı ülkücüler, Modern *İşçi Sınıfı*'nı, Proletaryayı keşfettiler. İşçi sınıfı önüne geçilmez Devrimci bir yığındır. Antika tarihi de, Modern Tarihi de yığınlar yaratmıştır. Öyleyse proletarya yığın hareketi kişi kerametlerine kapılmaz. İnsan ise insandan başka birşey değildir. *Üstinsan* yahut *insanüstü* gösterişleri, hep çalışan namuslu insanları kandırıp kul etmek için uydurulmuştur. En sinsi ve namussuzca yalan dolan: Yığın'ın yaptığını kişi kuklalarına maletmektir. Bu hakikati Marks-Engels yıkılmaz maddecil temelleri üzerine oturttular.» (Leninizm Nedir?)

Kıvılcımlı arkadaş'ın yüksek kollektif bilinci, işçi sınıfının devrimci düşünce ve davranış bütünlüğünde sentezleşmişti.

Dr. Kıvılcımlı'da bu proletaryanın kollektif ruhu üzerine inşa edilmiş şu temel devrimci nitelikler, onun devrimci kimliğini belirleyen anahatlardı:

Bilimsel Sosyalizme ortodoksça bağlılık:

- Bilime saygı: Sosyalizmin bilimine saygı ve bilimsel teoriye en ince ayrıntısına kadar nüfuz.
- Diyalektiği özümleyerek tüm sorunlarda ustaca kullanma.
- Sürekli teorik çalışmadan geri durmama
- Marksizm softalığı adını verdiği dogmatizme saplanıp kalmamak ,marksizmi genel prensiplerini hazır reçeteler ve kalıplar gibi almamak...

Dogmatizme ve Şematizme karşı çıkış:

Bu özellik, Dr. Hikmet Kıvılcım'lıyı kırk yıl süren bilimsel araştırmalara sevketmişti. Marksizmin evrensel doğrusuna ve prensibine uyan Kıvılcımlı arkadaş, bilimi doğma ve şema biçiminde almamış, içinde doğup kültürünü aldığı, bir ürünü olduğu, yetiştiği Osmanlı kalıntısı toplumu etüt etmişti.

Gerçekten de Kıvılcımlı özellikle Orta Doğu toplumları ve Medeniyet (sınıflı toplum) öncesi ilkel sosyalist toplumlar (ilkel demokrasi) ile «kadim» sınıflı toplumlar arasındaki ilişkileri inceledi tarih bilimine yeni bilimsel açıklamalar getirdi, geniş kapsamlı uzun etütlerin sonucunda varılmış görüşlerin ürünleri kısaca *Tarih Tezi* adı verilen bir tez önerisinde toplandı.

Bu «tez»de, Kıvılcımlı, bizimki gibi pek çok ülkenin bu günkü sınıf yapılarına ışık tutacak biçimde, toplumların ilkel sosyalizmden modern kapitalizme kadar geçirmiş oldukları gelişmeleri inceledi. Bu dönemin genel kanunlarını tesbit etti ve *Tarih Tezi* olarak sosyalistlerin tartışmasına sundu.

Şu halde bilime bağlı ve ülkesinin, halkının, işçi sınıfının devrim dâvâsına inanmış, yetkin bir devrimcinin yapacağı teorik bilgilenme kendi toplumunun tarihinin bilimsel incelemesi görevi Dr. Kıvılcımlı tarafından yerine getirilmiş ve bu tüm teorik ideolojik, çalışmalar ve bilimsel etütler, aynı zamanda pratik içinde, örgütlenme ve eylem içinde sürmüştür. Hapishanelerde uzun süre yatması belki Kıvılcımlı'ya daha geniş etüt zamanı ayırabilmiştir ama, hapiste olmadığı zamanlarda da düzenli, sistemli ve sürekli çalışmalarla devrimci pratiğin güncel meselelerine sürekli çözüm önermiştir. 40 kadar eseri yayınlanmış, pek çoğu polis arşivlerine girmiş, geri alınamamış, yine önemli bir kısmı imkansızlıktan basılamamıştır.

Ho Şi Minh için yazdığı yazıda Ho Amca'nın küçük burjuva aydın gevezeliklerine ve teori taslamalarına karşı en somut cevabı veren kişilerden birisi olduğunu söyleyen Kıvılcımlı arkadaş şu noktaları vurguluyor:

«... Bu veri iki noktada toplanıyor:

1 — *Teoride:* Kendi *Tarihinin* ve *Toprağının düşüncesini* yapmak:

2 — *Pratikte:* Kişi *sivriltmeyen* elbirlikçi *davranış* yapmak.»

Ho Amcanın bu iki yalın ama güç görevi kollektif anlayış ve alışma içine yerine getirdiğini söyleyen Dr. Kıvılcımlı da, tüm hayatı boyunca sürdürdüğü alışmalarını yukarıda sıraladığımız Teori ve pratik çalışmaları içinde toplamıştır.

Türkiye orijinalitesi

Hikmet Kıvılcımlı gerek yayınlanan kitaplarında gerekse makale ve çeşitli yazılarında Türkiye tarihi ve bugünkü toplum yapısı üzerine görüşlerini sık sık açıklamıştır. Türkiyenin orijinalitesi üzerine eğilen tarihsel kökleri ve çeşitli geleneksel özellikleriyle birlikte toplumumuzu analiz eden Kıvılcımlı, bugünkü Türkiye toplumunun kapitalizm ve prekapitalizm kaynaşımı bir yapı taşıdığını söyler, kapitalizmin tekelci bir yapıda olduğunu, prekapitalizmin ise toprak mülkiyetini de içeren tefeci - bezirgânlık biçiminde varolduğunu belirtir. Finans kapital içinde kaynaşmış büyük kapitalist toprak mülkiyeti veya aşiret kalıntısı olarak feodal artık biçimindeki toprak beyliği dışında, kırlarda tefecilik Yoluyla, hem de toprak mülkiyeti yoluyla yaygın bir sömürü ağına sahip bulunduğunu ve bu sınıfın, tekelci burjuvazinin yedek gücü ve prekapitalist tabanı olduğunu sık sık vurgular.

Örgütlenme sorunu ve proletarya partisi:

Kıvılcımlı arkadaşın geniş teorik açıklamalarını ve araştırmalarını etütlerini dar bir yazının çerçevesinde açıklamağa imkân yok, bu satırlarda sadece en belirgin noktalara ve onun sık sık tekrarladığı hususlara kısaca değinmekle yetindik.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın en fazla üzerinde durduğu ve çözümü için tüm ömrünü harcadığı sorunlardan başta gelen örgütlenme sorunuydu. Örgütlenme, işçi sınıfı sosyalizminin en önde gelen görevidir. Örgütlenme olmadan teorinin bile anlamı kalmayacağı âşikârdır. Ve Türkiye sosyalist hareketi, kabul etmek gerekir ki, tüm tarihi boyunca örgütlenme sorununu gereği şekilde halledememiş, ve işçi sınıfının politik örgütlenmesini gereğince gerçekleştirememiştir. Oysa sosyalist mücadelenin en önde gelen gereği yerine getirilemedikçe işçi sınıfının ve emekçi halkın kurtuluşunun yolu açılamaz.

«*İktidar* lafla alınmaz. Normal olarak *Siyasi İktidar Savaşı* yapacak bir *Sınıf Partisi* ile alınır...

Fabrikaları, Yolları, Çiftlikleri, Sarayları, Şehirleri Gecekonduları yapan ve işleten İşçi Sınıfımız, *Devrimci Gençlikle* elele: *İşçi Sınıfı Partisi*'ni de yapacaktır. Çünkü *İşçi Sınıfı Partisini* yapıp yürütmeyi beceremedikçe, başka herşeyi yapmanın, Dünyaları yeniden kurmanın, *insanca yaşama* için yetmediğini, her günkü gözyaşlı ve kanlı denemeleriyle sınamıştır. Daha da çok sınayacaktır...

Tarihin yörüngesi en ufak ikirciliğe yer bırakmayacak ölçüde *İşçi Sınıfının* yörüngesine girmiştir. Ne denli parlak göktaşı görünmek tutkunluğu içinde bulunurlarsa bulunsunlar, eğer uzayın sağır boşluklarında yitmek istemiyorlarsa, *bütün Devrimci yıldızlar,* Tarihin ve işçi sınıfının yörüngesi içine akmalıdırlar. Bu yörünge Proletarya Partisi'dir.» (İşçi Sınıfının Tarihcil Görevi, Sosyalist, 2/3/1971).

Herhangi bir ülkede sosyalist hareketin kristalleşmesi İşçi Sınıfı Partisi ile başlar, ve iktidar mücadelesi sürecinden geçip, işçi sınıfının iktidara gelmesinden, sınıfsız topluma kadar devam eden uzun bir sosyal ve tarihsel akışı içerir.

Bu nedenle mücadele geçmişimizden bağımsız, onu inkâr eden bir tutum, bilimselliğe uymayan bir davranıştır. Bu mücadele geçmişimizin incelenmesi ve olumlu, olumsuz tarafların, başarı ve başarısızlıkların tesbiti pratikten somut dersler çıkarılması gereklidir.

Dr. Hikmet Kıvılcımlı, yarım yüzyılı aşkın sosyalist mücadele tarihimizin hemen başından beri ayrılmaz bir parçasıdır. Kıvılcımlı'yı bu mücadele yetiştirmiş, o da bu mücadelenin hızlanıp güçlenmesi için vargücüyle mücadele etmiştir.

Bu nedenle, Kıvılcımlı arkadaşın üzerinde en fazla durduğu noktalardan biri de devrimci mücadele geçmişinin reddedilmesine, küçümsenmesine karşı gösterdiği dirençtir. Özellikle genç kuşakların, geçmiş mücadeleden kopuk yetiştirilmesine, geçmişi redededer anlayışa sokulmasına karşı çıkan Kıvılcımlı, tüm hayatı boyunca kendisini sosyalizm tarihimizdeki işçi sınıfı kollektivitesinin ve partisinin bir neferi olarak saymış ve hatalarıyla, sevaplarıyla tüm mücadele geçmişimize daima sahip çıkarak, devrimci geleneğin reddedilmesini önlemeğe çalışmıştır.

Gene Kıvılcımlı arkadaş bütün dünya işçilerinin kardeşliğine sonuna kadar inanmıştı. Uluslararası işçi sınıfı hareketine olan büyük bağlılığı, ve enternasyonalizme karşı gösterdiği büyük inanç onun bilincinin ve düşünce-davranış bütünlüğünün çimetosuydu ve hayatının son nefesine kadar bu inançtan ayrılmadı. Sosyalizmin içine milliyetçiliğin ve şovenizmin sokulmasına, enternasyonalizme karşı yapılan saldırılara karşı tüm devrimci eylemi boyunca amansızca mücadele etmişti. Dünya halklarının kurtuluş mücadelesini, uluslararası İşçi Sınıfı mücadelesinin bir parçası olarak görürdü. Bütün hayatı boyunca troçkizme karşı amansız bir mücadele veren ve troçkizmin ülkemizde kök salmasını önleyen Kıvılcımlı, devrimci hayatının sonlarında karşısına dikilen «CİA Sosyalizmi»nin de ipliğini pazara çıkarmayı bilmişti.

Kıvılcımlı'yı öğrenmenin gereği

Fakat Kıvılcımlı konusunda gözününde bulundurmamız gereken bazı noktalar var:

Kıvılcımlı uzun çalışmalar sonucunda bir görüşler bütünlüğü ortaya koymuştur. Özellikle içinde doğup büyüdüğümüz toplumun ve bölgenin geçmişini ve bugününü incelemiştir. Gene, bilimsel teoriyi derinlemesine etüt etmiştir. Kıvılcımlı'nın görüşleri yayınlanmış 40 kitabının sayısız makalelerinin dışında yayınlanmamış 60 kitabıyla bir bütünlük taşır.

Dağınık bir dönemin içinden geçerek geldiğimiz bugünlerde, gerek sosyalist mücadelede iddialı yuvarlar, çevreler, ve hatta gerekse kişiler, bilimsel teoriyle Türkiyeyi açıklamak, somut tahlil yapmak zorundadırlar. Ve sorun Türkiyenin incelenmesine gelince, bu konuda sosyalist eylem içinde, yani pratikten asla kopmaksızın geniş ideolojik çalışmalar yapmış bir proletarya sosyalisti düşünce ve davranış adamını görmezlikten gelmeğe imkân yoktur.

Türkiye'ye eğilmek isteyen her çevre veya kişi, öncelikle Kıvılcım'lının düşünceleriyle *tanışmak* zorundadır. Onu incelemek zorundadır. Bu görüşleri kabul eder veya etmez, yanlışlar ve eksikler bulur, ya da tümüyle reddeder, veya benimser... Bu nokta önemli değildir. Ama Türkiye'de sosyalizm iddiasında olan her grup veya kişi, mutlaka Türkiyeyi açıklamak zorundadır, Türkiyeyi açıklamak için de öncelikle Dr. Kıvılcımlı'nın görüşleri hakkında, somut verilere ve prensiplere dayanan yargılar getirmek zorundadır.

Öteyandan Dr. Kıvılcımlı ile *hesaplaşmadan* onu reddetmek olmayacağı gibi, Kıvılcımlı'nın görüşlerini ve uyarı, ya da önerilerini kulaktan dolma ezberleyip benimsemek asla makbul değildir.

Türkiye'de sosyalist mücadelenin yeni bir aşamasını yaşamaktayız. Bu, sosyalizmle işçi sınıfı hareketinin bütünleşip kaynaşması, hareketin ideolojik birliğinin ve kadrolaşmasının gerçekleştirilmesi ve ideolojik birliğin geliştirilmesi aşamasıdır.

Somut ve yaşayan ideolojik birlik ancak Türkiye toprağında ve pratik içinde boyuna gelişip güçlenen bir ideolojik düzey olacağına göre tarihimizi ,toplumumuzu ve halkımızı tanımak zorundayız. Sosyalizmi, genel kalıplar olarak değil, sıcak pratik içinde yaşıyan ve toplumun sınıflar mücadelesi içinde yol gösteren bir ideolojik bütünlük olarak bellemek durumundayız. Sınıf mücadelemizin ve genel bağımsızlık, demokrasi mücadelesinin, emekçi halk hareketinin doğru hedeflere yönelmesi işçi sınıfının şiarlarının ajitasyon ve propogandalarının doğru belirlenmesi için Türkiyenin yapısını enine boyuna tanımak durumundayız.

Kendini şiddetle dayatan bu görevi yerine getirirken, teorik bilgilenmemiz ve dünya devrimci pratiğinden dersler çıkarmamızın yanısıra toplumumuz konusunda işçi sınıfı bilimi rehberliğinde yazılmış *tüm* incelemeleri, araştırmaları okumalıyız. Sadece Dr. Kıvılcımlı'nın değil, tüm bilimsel inceleme ve araştırmaları değerlendirmeliyiz. Ancak yerli devrimcilerimizin Türkiye üzerine ne gibi açıklamalar getirdiğini öğrendikten sonra, onları kafamızda bütünleyebilir, doğru görüşlere ve daha net yargılara varabiliriz. Kıvılcımlı, Türkiye üzerine yapılmış Marksist analizler, etütler arasında, tarihimize, bugünkü toplum yapımıza bilimsel perspektif içinde yaklaşan, temel özümlelemeler getirmeğe çalışan ve bunları yıllarca önce sosyalistlerin görüşlerine bir TEZ olarak sunan, bu tezin ışığında Türkiye pratiğine eğilen, bütün hayatını Türkiye İşçi Sınıfının örgütlenmesine ve emekçi halkımızın sömürü ve baskıya karşı verdiği mücadeleye adayan, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm emekçi halkımızın, devrimci geleneğimizin, ilerici aydınlarımızın kendisine çok şeyler borçlu olduğu seçkin bir devrimcidir.

1931—32 yılları, Elazığ'dan dönmüştüm. Tekke odasının alacakaranlığında bir esmer delikanlı yoklamaya geldi. Bazı kimseleri anlıyamıyordu. (Anlamadıkları tip tip kurusıkı yol arkadaşıydılar.) Üzülüyordu. Kimi küçüklüklere...

«Papaza kızabilirdi. Orucu bozacakmıydı?» «Hayır!» dedi yağızca delikanlı. Asıl konuya geçtik. Bu genç adam, Şefik Hüsnü'nün dört beş yıl önce umut bağladığı «ÇOCUK»tu. Adı Reşat. Şimdi gönlümüzde Şefik Hüsnü ile yanyana yaşayan Reşat Fuat Baraner!

ARKADAŞ-YOLDAŞ

Kimdi o karagün ülkücüsü iki insan?.. Ayrıntılarına girmiyelim.

Arap «El insan halitat'ül hatâ ven nisyan!» demiş. Derviş Yunus: «Ben aşık'ı biçareyim, Baştan ayağa yareyim!» demiş. İnsan olarak Şefik ve Reşat ülkücülerimiz de elbet: «yanlışların ve unutkanlıkların karışımı,» «Baştan aşağı yare» idiler. Ne var ki, ömürlerinin sonuna dek inançta şaşırmadılar, şaşırtmadılar, inançta küçülmediler.

Onları bir tek sözcük özetleyebilir: ARKADAŞLIK.

Her yolda olduğu gibi, emekçi fukara ülküsü yoluna düşmüş SOM savaşçıları için de iki türlü arkadaş vardır.

Birisi, hergün, adım başında tümen tümen rastladığımız arkadaş kalabalığı. Bunlara Almanlar «Mid laufe» derler. Lenin de yerinde kullanır bu deyimi, Anlamı: «Yol seyirticileri» demektir. Sizinle bir koşu yolda seyirtir, gösterişçi, yol arkadaşları.. Bunlara halkımız «KURUSIKI ARKADAŞLAR» der.

Kurusıkı arkadaşların çoğu, yol tepsi gibi düz, üstüne bal dök yala oldukca, en önde seyirtmeye bayılırlar. Kısa mesafe koşuculuklarında hep «İLK BAŞTA» gelirler. İçlerinde Dünya Şampiyonu atletler bile bulunur.

Derken, hava azıcık bozmıya görsün. En bal dök yala burjuva sosyalizminin asvaltı bile dönemeçsiz olmaz. Hele yol yalçın yamaçlara, göz kararticı uçurumlara dayandı mı, o kimseciği beğenmeyip, kendisinden öne adam geçirtmiyen «Seyirtmeciler»i aradınsa bul! Ansızın: «Sen, ben, bizim oğlan» kalmışsınızdır. Azınlıkta kalışınızı aptallığınıza verenler, cesaret buldukça kasıla kasıla «ANARŞİSTLİK» bilemedin: «FAŞİZME ORTAM HAZIRLAMA» sayanlar, hep o tümen tümen türedi Midlaufeler, kurusıkı yol arkadaşlarıdırlar.

Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat, o «Mutlu-Kutlu,» «Başarılı,» hatta «Aşırı» midlaufelerden değildirler. Sık sık boğucu savaşlarda kılıç artığı olmuş, yenilmiş, ama yok edilememiş: Sen, ben, bizim oğlanlardandır.

İnançlı Arap Emiri Tarık Bin Zeyyad, Septie Boğazını geçer geçmez, bütün gemilerini yaktı. Çok ihtiyatlı kurnaz tilkilerden olsaydı, kıyı kayalıkları arasında gemicikler, kaçamak kayıklar saklardı, Avrupa'ya, Asyaya kaçardı. Kaçardı ama, geçtiği «Darboğaza» adını bırakamazdı. Septe Boğazına «Cebel'i Tarık Boğazı» denemezdi. «BURJUVA SOSYALİZMİ» küçülmüşlerin kolay rütbesidir.

Şefik Hüsnü ve Reşat Fuat inanç boğazını geçince, kaçacak bir tek sal bırakmıyan arkadaşlık er meydanının erleridirler. PROLETERYA SOSYALİSTİ'dirler. Onların arkadaşlıklarına başka ad gerekir.

Tarihimizde ömür boyu yalnız savaşın emrinde yaşamış insan geleneği eskidir. Yeniçeriler, çocuk yaşlarında ana kucağından baba ocağından alındılar. Bir yol Hacı Bektaş Ocağına ayak bastılar mı, artık savaştan ölüm var dönüm yoktu. Ölen şehit olur, kalan gazi olurdu. Yoldan ayrılan olmazdı. Bahtsız yeniçeri atalarımız bu ölüm dirim arkadaşlığına «YOLDAŞLIK» demişler. Ne yazık ki bu derin anlamlı gelenekcil sözcük, hak ettiği saygıyı ve ilgiyi görmüyor.

Reşat Fuat ve Şefik Hüsnü, gelgeç varlıkları zamanında olduğu gibi, ebedî varlıklarında da yanyana ve başbaşa, devrimci insancıl yolun iki ölmez jalonu, yol gösterici şaakulü olarak hayırla anılacaklardır. Devrimci için bundan büyük rütbe varmıdır?

(Türk Solu Sayı: 40, 20 Ağustos 1968)

Hayatı ve eserleri

Dr. Hikmet Kıvılcımlı Türkiye toplumun en fazla çalkalandığı birinci emperyalist bunalımın dünyayı altüst ettiği bir dönemde doğup büyüdü ve 1917 devriminin tüm ezilen halkları etkilediği bir dönemde ilk formasyonunu aldı.

1902'de İştip'de doğan Kıvılcımlı, ailesiyle birlikte daha sonra Türkiye'ye geldi, çok genç yaşında Ege'de Kuvayı Milliye hareketine katılarak anti-emperyalist çete savaşların da dövüştü.

Daha sonra Tıbbiye'ye giren Kıvılcımlı, Aydınlık ve Orak-Çekiç dergilerinde çalıştı.

1925'deki Türkiye Komünist Partisi tevkifatında İstiklal Mahkemesinde 10 yıl kürek cezası aldı. Daha sonra, mahkûmların tahliye edilmesiyle serbest kalan Kıvılcımlı 1928'de İzmir'de yeni bir tevkifatta dört buçuk yıl hüküm giydi.

1935 yılında Marksizm Bibliyoteğini kurarak Kapital'i yayınlamağa başladı, Lenin'den çeviriler yaptı. 1938'de Donanma Davasından 15 yıl hüküm giydi. 1950'deki genel aftan yararlanarak çıktı. 1954'de Vatan Partisi'ni kurdu. 1958'de tutuklanarak iki yıl daha hapiste yattı.

1960'dan sonra kendi ideolojik çalışmalarını yayınlama imkânına kavuştu, ve çalışmalarının ürünlerini yayınlamağa başladı.

1967'de Sosyalist Gazetesini çıkardı. Daha sonra kapanan gazete, 1970 Aralık'ında yeniden yayına başladı. Bu dönemde üstüste geçirdiği kanser ameliyatları ve gitgide artan hastalığı bile onu işçi sınıfı mücadelesinden alıkoymadı.

1971 Sıkıyönetimi tarafından arandığından ve tedavi edilmek ümdi taşıdığından Kıbrıs yoluyla yurt dışına çıktı. Yurda dönüş sırasında 11 Ekim 1971'de Belgrad'da öldü.

Genel Teorik Eserler

- *Bilimsel Sosyalizmin Doğuşu*
- *Metafizik Sosyoloji Eleştirileri Metafizik Sosyolojikâ —*
- *Sosyete ve Teknik*
- *Stahanovizm*
- *İspanya'da Neler Oluyor?*
- *Karl Marks'ın Özel Dünyası*
- *Kapital (K. Marks'tan çeviri)*

Tarih Tezi:

- *Fetih ve Medeniyet*
- *Tarih Devrim Sosyalizm*
- *Tarih Tezi*
- *İlkel Sosyalizmden Kapitalizme İlk Geçiş - İngiltere*
- *Toplum Biçimlerinin Gelişimi*
- *Osmanlı Tarihinin Maddesi*

Eğitim:

- *Üretim Nedir?*
- *Genel Olarak Sosyal Sınıflar ve Partiler*
- *Türkiye'de Sınıflar ve Politika*
- *Gündelikli İş ile Sermaye (K. Marks'dan çeviri)*
- *Karl Marks'ın Ekonomik Doktrini Sosyalizmi Taktiği (Lenin'den çeviri)*
- *Diyalektik Nedir?*
- *Diyalektik Materyalizm*
- *Kısaca Marksizm Düşünüşü (Gerçek Bilim)*
- *Marks-Engels Hayatları*
- *Karl Marks'ın Hayatı, Sosyolojisi, Felsefesi (Lenin'den çeviri)*
- *Sosyalizmin Prensipleri (Engels'ten çeviri)*
- *Maymunun İnsanlaşmasında Emeğin Rolü (Engels'ten çeviri)*
- *Enternasyonal İşçi Cemiyetinin Açış Hitabesi (K. Marks'dan çeviri)*
- *Soğan Ekmek Kongresi*
- *İnkılâpçı Münevver Nedir?*

Türkiye'de Sosyalist Mücadelenin Meseleleri

- *Türkiye İşçi Sınıfının Sosyal Varlığı*
- *Türkiye'de Kapitalizmin Gelişimi*
- *Emperyalizm: Geberen Kapitalizm*
- *Demokrasi: Türkiye Ekonomi Politikası Hakkında*
- *Vatan Partisi Tüzük ve Programı*
- *Siyasetimiz*
- *Kuvayimilliyeciliğimiz*
- *Bugünkü Türkiye Ekonomi Politikası (Sosyalist Gazetesinde)*
- *Anayasa Teklifi*
- *Uyanmak için Uyarmalı Uyarmak için Uyanmalı (TİP'e Teklifler)*
- *Oportünizm Nedir?*
- *Devrim Zorlaması Demokratik Zorlama*
- *Halk Savaşının Plânları*
- *Anarşi Yok Büyük Derleniş*
- *27 Mayıs ve Yön Hareketinin Sınıfsal Eleştirisi*

Türkiye İşçi Partisi'nin 10 yılı

Her sağlıklı hareket, yanlışların ve hastalıkların doğru teşhis edilmesiyle başlar. Kendi içinde, bu hastalıklarla mücadeleyle, bunların tedavisiyle sürer. Sağlıklı bir başlangıç, sağlam bir süreklilik için, eleştiri-özeleştiri zorunludur. Birleşme ve toparlanma ilkesizlikle, hatalar üzerine sünger çekmekle değil, eleştirinin-özeleştirinin cesaretle, sosyalist sorumlulukla, devrimci açık-yürekliliklе yapılmasıyla mümkün olabilecektir; ayrılıkları, görüş farklarını sağlam temeller üzerine oturtmak, devrimci güveni yeniden kurmak, ancak ciddi bir eleştiri ve özeleştirinin ışığında gerçekleşecektir.

Bugün Türkiye sosyalist hareketi yeni bir konağında bulunmaktadır. Böyle dönüm noktalarında, genel değerlendirmeler zorunlu hale gelir. KİTLE, geçen sayısında böyle bir değerlendirmenin ilkelerinin neler olacağını, güdülen amacın asla kısır polemikler yaratmak olmadığını, daha ileri ideolojik birlik ve dialog kurmak olduğunu açıkladı.

Bugün geriye baktığımızda, 1960 sonrası sosyalist hareketin hata ve sevaplarından, doğru ve yanlışlarından, başarı ve başarısızlıklarından, o dönem harekete adsız bir nefer veya lider olarak katılanların tümünün derece derece sorumlu olduğunu görüyoruz. 1960 sonrasının eleştirisi, bu yüzden aynı zamanda herkes için bir özeleştiridir.

1960 sonrası Türkiye Sosyalist Hareketinin eleştirisine, gerek kronolojik olarak (zaman bakımından) önceliği olduğu, gerekse Parti, örgüt olmanın sorumluluğunu taşıdığı için, Türkiye İşçi Partisi ile başlıyoruz.

Türkiye'de, Demokrat Partiyi iktidardan düşüren 27 Mayıs 1960 hareketini izleyen yıl, yeni bir Parti kuruldu. O günlerde pek çok parti ardarda kuruluyordu. Ama bu parti diğerlerinden, en azından farklıydı. 13 Şubat 1961'de, 12 sendikacı tarafından kurulan partinin adı: TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'ydi...

Türkiye İşçi Partisi, kısaca TİP, on yıllık bir mücadeleden, on yıllık bir varlıktan sonra 1971 temmuzunda, 12 Mart sonrası olağanüstü döneminde, Anayasa Mahkemesinin kararıyla kapatıldı. Oysa 27 Mayıs Anayasasını en çok o savunmuştu. 10 yıllık bir geçmişi olan, 1965 seçimlerin de 15 milletvekili çıkaran, sol ve sosyalizm adına meşruiyet mücadelesi vermiş, ilk yıllarda ilericilerin, devrimcilerin, sosyalistlerin önemli bir bölümünü içinde toplamış, onların desteğini kazanmış olan TİP, kapatılmasından kısa bir süre önce, yani 12 Mart sıralarında, bir yandan kitle desteğini, öte yandan da sosyalist kadrolarını büyük ölçüde kaybetmiş bir örgüttü.

Faşizan baskıların yoğunlaştığı günlerde, tüm ilerici, devrimci, sosyalist örgütlerle birlikte kapatıldığında ve bir kısım yöneticileri tutuklanarak 15 yıla kadar varan hapis cezalarına mahkûm edildiklerinde, ardında bir gelenek, örgütlenme geleneği ve bir sosyalist parti yapısı değil de, Anadolu'nun dört bir yanına dağılmış tek tek inançlı kişiler, tek tek sosyalistler, tek tek TİP'liler bıraktı. Hareketin 1969-1971 sırasındaki dağınıklığı, örgüt tanımazlığı ve örgütsüzlük anarşisi içinde, en eylemci, en fedakâr ve bilinçli unsurların büyük kısmı TİP dışına düşmüştü. Daha doğrusu, TİP onları kendi dışına atmıştı. Nasıl oldu bütün bunlar? Neden TİP, on yıllık bir geçmişe, bir süre kazandığı önemli desteğe rağmen; 1960 sonrasında mücadeleye girenlerin büyük çoğunluğu için, dönemin koşullarının ve kendi yapısının elverdiği ölçülerde-ilkel de olsa- bir *okul* olduğu halde, bir sosyalist partinin başta gelen görevi olan işçi sınıfını örgütleme, emekçi kitlelere işçi sınıfının örgütlü öncülüğünü götürme görevini başaramadı? Neden sosyalist kadroları toparlayamadı ve bir geleneği yaratamadı, daha doğrusu sürdüremedi?

Bu soruların cevabı, Türkiye İşçi Partisi'nin ne olduğu ve ne olmadığında toplanır. Bu soruların cevabının verilmesi, hataların, eksiklerin, sapmaların görülmesi açısından, hareketimizin yarını için son derece önemlidir. TİP'in 10 yıllık tarihi, hareketimizin geleceği için alınacak derslerle doludur.

TİP'i temel görevlerini yerine getirmekten alakoyan doğuştan ve sonradan edinilmiş hastalıklar nelerdi? Bu hastalıkların Türkiye'nin ekonomik ve siyasal ortamı ile sınıf yapısı ve gelenek ile ne ilişkisi vardı? Sosyalizm başlıca işçi sınıfının meselesi ve bilimi olduğuna göre, 1960 sonrasında Türkiye işçi sınıfının nicel varlığının ve nitel durumunun, yani bilinç seviyesinin, ekonomik örgütlenme seviyesinin genel olarak sosyalist hareket özel olarak da TİP üzerindeki etkileri neler oldu? Türkiye sosyalist hareketinin TİP'ten beklediği neydi TİP bekleneni ne ölçüde verdi, neden veremedi?

Bu yazı dizisinde bu sorulara cevap ararken, aynı zamanda tarihsel gelişme içinde ve belgeleriyle, TİP'in on yılını, mümkün olduğu ölçüde Türkiye'nin on yılından soyutlamadan gözden geçirmeye çalışacağız.

TİP'in Kuruluşu ve Sendikalizm Temeli

Türkiye İşçi Partisi, (TİP) 13 Şubat 1961'de, 27 Mayıs'tan sekizbuçuk ay sonra, Türkiye siyasal tarihinin yeni bir dönemi başlarken, 12 sendikacı tarafından kuruldu. Demokrat Parti kapatılmıştı. Yassı Ada davaları devam ediyordu. Millî Birlik Komitesi içindeki (sonradan kimi sağa kimi sola gidecek olan) radikaller, yani iktidarı sivillere devretmeye niyetli olmayanlar, Kasım 1960'da tasfiye edilmişler ve seçimlere gidileceği anlaşılmıştı. 6 Ocak 1961'de Kurucu Meclis çalışmalarına başladı. Kurucu Meclis eğilimleri de dayandığı sınıf çıkarları açısından oldukça karışık bir görüntüdeydi. Ama Mümtaz Soysal Tarık Zafer Tunaya, İlhami Soysal, vb. nin de yer aldığı bu Kurucu Meclis'te, bir süre sonra YÖN kadrosunu meydana getirecek olanların, yani küçük burjuvazinin «ilerici» kanadının bir ölçüde ağırlığı vardı. 1961 Anayasası bu Meclisten çıktı ve 9 Temmuz 1961'de referandum'la kabul edildi.

TİP böyle bir ortamda, demokratik hak ve özgürlüklere önemli yer ayıran 1961 Anayasasının hazırlandığı bir dönemde kuruldu. TİP'in kuruluşu 1964'dan bu yana egemen sınıfların dümen suyuna sokulmak istenen, işçi sınıfını siyaset dışında tutmayı amaçlayan bir sendikacılık anlayışına karşı, bir kısım sendikacıların bir tepkisi olarak da yorumlanabilir. 1946'larda muhalefetteki DP'nin işçi sınıfına vaadleri, yani grev hakkı, sendika özgürlüğü vb. 1960'a kadar gerçekleşmemişti. Oysa 1960'lara doğru Türkiye işçi sınıfı pek de küçümsenemeyecek niceliğe ulaşmıştı. İşçi sınıfı üzerinde bir yandan sermayenin, öte yandan da sermayenin güdümündeki sendika ağalarının baskısı sürüp gidiyordu. 1954 sonrasının uzayıp giden ekonomik dar boğazları, enflasyon, işçilerin yaşama koşullarını günden güne güçleştiriyordu. 1960 sonrasının, kitlelerin hareketlenmesi açısından yeni bir dönem olacağı seziliyordu. 12 Sendikacının bir İşçi Partisi kurarak işçileri siyasal mücadeleye sokma niyetleri böyle bir ortamın ürünüydü. Üstelik de, 27 Mayıs sonrasının nisbî de olsa demokratik ve «ilerici» havası içinde, önceki dönemlerde adı bile kapatılması için yeterli olabilecek bir «İşçi Partisi» kurulması imkânı belirmişti.

TİP'in 12 sendikacı kurucusu şunlardı: Avni Erakalın, Kemal Türkler, Ahmet Muşlu, Hüseyin Uslubaş, Safet Göksüzoğlu, İbrahim Denizciler, Adnan Arkın, İbrahim Güzelce, Şaban Yıldız, Rısa Kuas, Kemal Nebioğlu, Salih Özkarabay...

İlk Genel Başkan Avni Erakalın, TİP kurulduktan birkaç ay sonra, 1961 Ekiminde yapılacak seçimlerde TİP'in şansı olmadığını anlayınca, yeni kurulmuş ve kendisini DP'nin varisi olarak göstermeye çalışan Yeni Türkiye Partisi'nden milletvekili adayı oldu. Bu durum daha sonra partiye yeniden alınmasını engellemedi... Yine Kuruculardan Ahmet Muşlu'nun, ajan olduğu yıllar sonra açıklandı. Kendisi ajanlığı kabul etmemekle birlikte «muhbir» olduğunu kabul etti. Saffet Göksüzoğlu partiden çabuk ayrıldı, Hüseyin Uslubaş'ın ne olduğunu 1969'larda bilen yoktu. İbrahim Denizciler ve Adnan Arkın'ın son dönemlerde görevleri kalmamıştı, üyelik durumları da belli değildi.

Yarısından fazlası Partiden kısa zamanda ayrılan, Başkanı YTP gibi, hem de DP'nin devamı olduğunu ilân eden bir partiden adaylığını koyan, yine en azından yarısının sosyalizmin «küçük burjuva veya burjuva sosyalizmi» dahil hiçbir türüyle ilgisi bulunmayan İşçi Partisi kurucuları, kendi içlerinde homojen değillerdi. Ama bir ortak noktaları vardı: Sendikacı olmak ve siyasal mücadeleyi sendikadan kaynaklanan ve sendikacılarla yürütülecek bir mücadele olarak görmek ve parlamentoyu amaçlamak.

İşte bu kuruluş biçimi ve kurucular, Türkiye İşçi Partisine, daha doğuştan «*sendikalizm*» damgasını bastılar.(*)

Gerçekten de kuruluşunda TİP sendikalist bir çizgiyi temsil ediyordu. Sosyalizmde temel bir sapma sayılan sendikalizmin, hele 1961 Türkiye'sinin sosyal ve ekonomik şartlarında, başarı şansının kısıtlı olduğu da pek düşünülmemişti. Türkiye'de sendikalist hareketi, örneğin bir İngiltere'de olduğu gibi, güçlendirebilecek bir işçi aristokrasisinin yaygınlaştırılması imkânı kısıtlıydı. İşçi sınıfının bir bölüğüne olsun sömürüden pay ayırma imkânı, hele 1961'lerde, emperyalist ülkeler sermayesiyle karşılaştırıldığında çok güçsüz görünen yerli sermaye için mevcut değildi. Öte yandan Türkiye'de işçi sınıfının köklü bir sendikalaşma, ekonomik mücadele geleneği de yoktu. Böyle bir mücadelenin güçlenmesi imkânları, egemen sınıflarca her dönem çok şiddetle önlenmişti. İşçi sınıfı büyük çoğunluğuyla sömürücü sınıfların partilerinin kuyruğuna takılmıştı.

TİP'in kuruluşundan gelen ilk «çürük tahtası», işçi sınıfının biliminin diliyle söyleyecek olursak ilk sapması, sendikalizm oldu. Hem de gelişme imkânı bile kısıtlı olan bir sendikalizm...

TİP'e «Aydın Aşısı» ve Popülizm

1961 Eki mseçimlerine TİP katılmadı, katılamadı. Doğuş kısırlığı kendini gösteriyordu. 1961 seçimleri, CHP'nin iktidar olmasını bekleyen Millî Birlikçilere istedikleri güveni vermedi. CHP ancak 178 milletvekilliği kazanabildi. Buna karşılık DP'nin gerçek mirascısı olarak ortaya çıkan Adalet Partisi 158, Yeni Türkiye Partisi 65, Cumhuriyetçi Millet Partisi 54 milletvekilliği kazanmışlardı. İnönü Başkanlığındaki koalisyon hükümeti CHP-AP ortaklığıyla kuruldu. Ekonomik ve siyasal karar mekanizmalarında, tekelcilerin ve ortaklarının hakimiyeti günden güne artmaktaydı. 27 Mayıs olmuş, siyasal planda demokratik gelişmeler yönünde adımlar atılmış, küçük burjuva ilericiliği ve radiklaizmi yönünde de olsa «sol düşünce» gelişmeye başlamıştı. Ama, sınıf egemenliği planında değişen pek birşey yoktu. Ordu için için kaynıyor, çeşitli cunta söylentileri dolaşıyordu. 22 Şubat 1962'de, «27 Mayıs devrimi amacına ulaşmamıştır» diyen Talat Aydemir başarısız bir darbe teşebbüsüne girişti ve darbeyi İnönü engelledi. Koalisyonun çatlayacağı seziliyordu. Kısaca siyasal ortam durulmak bilmiyordu.

Kuruluş şeklini ve doğuştan hastalığını kısaca anlattığımız TİP'in o yapıda gelişme şansı görülmüyordu. Sağ, yeni bir toparlanma dönemine girmişti; sola küçük burjuva radikalizmi hakimdi. Partiye yeni bir aşı yapmak ve partiyi var etmek gerekiyordu. Partinin bu kaynayan ortamda sesini duyurabilmesi, kısaca var olması nasıl sağlanabilirdi? İşte, 1961 sonunda, 1962 başlarında sorulan ana soru: «işçi sınıfı nasıl örgütlenir?» Veya «sosyalist mücadele aracı olarak parti nasıl gelişir; işçi sınıfı öncülüğünde kitleleri nasıl örgütler ve yönlendirir» değil, 12 sendikacının kurduğu bir partinin nasıl var olabileceği sorusuydu. Bulunan çözüm, dönemin şartlarında, partiye «*aydın aşısı*» yapmak oldu. İşçi sınıfına gidebilmek için sendikacı olmanın yetmediği anlaşılmıştı bu ilk adımda. O sırada aydınların tekelinde olan sosyalizm ile ilişki kurmak gerekiyordu. Şüphesiz 1961'lerin şartlarında, partiyi kuran 12 sendikacının anladığı «sosyalizm» bir çeşit sosyal demokrasiden ileri gitmiyordu. (Bu sınırların ne olabileceği parti kurucularının en azından yarısının yukarda anlatılan durumundan ve önemli bir kısmının da bugün varmış oldukları çizgilerden kolaylıkla çıkarılabilir. Böylece Parti sadece «işçi» olmaktan, sınıf körlüğünden kurtulacak, aydınlar vasıtasıyla geniş kitlelerle ilişki kurup yaygınlaşmak imkanını bulacaktı.

Partinin daha kuruluşunda içine düştüğü çıkmaz ve tıkanıklığa çare olarak aydınlardan kan alma çözümü bulunmuştu. Partiye adı, ünü duyulmuş, ilerici olduğu bilinen ve bilimden nasiplenmiş bir «baş» gerekliydi. 1962 yılı başında (Şubat) TİP'e aranan «baş» bulundu: Mehmet Ali Aybar. Aybar Üniversite'den Hukuk doçentliğinden ayrılmıştı. Çok partiye geçiş ve sonrası döneminde çeşitli yayın organlarında demokrasi mücadelesi vermişti. Aybar, teklifi, «mutlak yetki» şartıyla kabul etti. O mutlak yetki sonradan yıllar yılı kullanmak istediği, adeta malı saydığı bir «silah» oldu... Aybar'ın gelişiyle ve onunla birlikte Parti'ye azımsanmayacak bir aydın akını oldu Behice Boran, Cemal Hakkı Selek, Yılmaz Halkacı, daha sonra birçok yazar, şair, sanatçı partiye girdiler. Böylece küçük burjuva ilerici aydınları ile sendikacılar bir partide birleşmeye doğru ilk adımı attılar.

TİP'e katılan aydınlar açısından, bu karar değişik anlamlar taşıyordu. Kimine göre, (ki bunlar işçi sınıfı bilimini az çok bilenlerdi) uzun vadeli hesaplar ve giderek partinin sosyalist bir parti kimliğine büründürülmesi söz konusuydu. Kimileri için sadece ilerici ve aydın olmanın gereğiydi. «Eğer bu memlekete sosyalizm lâzımsa onu da aydınlar yapar» dı. Kimisi içinde, o sıralarda yayınlanmakta olan ve küçük burjuva ilericiliğinin, kemalizmin, devletçiliğin (eski kadroculuk) sözcülüğünü yapan Avcıoğlu'nun Yön dergisi etrafında kümelenen «kadrocu» bir kadroya karşı ve onların solculuk anlayışına karşı bir tepkinin ifadesiydi. Bir kısmı da TİP'i, bir kitle partisi olarak, sosyalizmin meşruiyet mücadelesini yürütecek, sosyalizmin geniş kitlelerce yadırganmaktan kurtarılmasını sağlayacak bir örgüt olarak görüyorlardı. Bu sırada gelenekle bağları olan bir kısım eski sosyalistler de partiye yakın görünüyorlardı. Onlar da partinin sosyalist bir parti haline dönüşebileceğini düşünüyorlardı. Ancak bunların bir kısmının TİP'e girmelerini engelleyen, eski mahkûmiyetlerden doğan kanunî sakıncaları vardı. Bir kısmı ise, kanunî sakınca olmadığı halde, çeşitli bahanelerle, özellikle de «Aman partiye söz gelir», «Aman parti kapatılır» gibi gerekçelere partiye alınmadılar. Bu durum sonraları önemli sonuçlar doğurdu. Eskilere karşı, Aybar ve çevresinden gelen bu engelleyici tavır, partinin gelenekle büsbütün ve bilerek kopmasına yol açtı. Parti içi ideolojik mücadele imkânlarını kapattı, muhalefetin parti dışında filizlenmesini güçlendirdi. «Her şey TİP'le başlıyor» gibi, son derece yanlış ve mücadelenin tüm geçmişini inkâr eden, tüm birikimini (hatasıyla sevabıyla ne kadarsa) yok sayan, geçmiş deneylerden değil yararlanmak, reddi miras yoluna sapan bir tavır yarattı. *Geleneksizlik*, köksüzlük, «herşey bizimle başlıyor» yanılgısı, birçok başka yanılgının temeline yerleşti.

Yine de aydınların katılması, bir kısım eski sosyalistin dışta kalsalar bile partiyi desteklemeleri ve yardımcı olmaları, TİP'e yeni bir ağırlık kazandırdı. 1962'de başlayıp 1963'de hızlanan aydın desteği, hatta akını, TİP'i şüphesiz ki geliştirdi, yeni umutlar yarattı. Ama, işçi sınıfı sosyalizmi, onun bilimi ve örgütlenmesi yerine, doğuştan taşıdığı sendikalizm hastalığına ek olarak, partiye bir başka çok önemli sapmayı, partinin başını yiyecek hastalıklardan en önemlisini *popülizmi* getirdi. (*) Aybar'ın başlıca sözcüsü ve temsilcisi olacağı *popülizmi* TİP'e aydın aşısının, partiye bilimsel sosyalizmi egemen kılmak yerine popülizmi geliştirmesi şüphesiz ki sadece bilim eksikliği ile açıklanamaz. O dönemlerde işçi sınıfı içinde hareket damgasını basacak, alıp sürükleyecek nitelikte bir bilinçlenmenin eksikliği, böyle bir örgütlenme geleneğinin güçsüzlüğü, hareketin küçük burjuva, hatta burjuva aydınlar öncülüğünde gelişmesini doğuruyordu. Sendikacılar bile, aydın akınından sonra bir ölçüde arka plana çekilmişlerdi. Sosyalizmin işçi sınıfına mal olma dönemi yaşanmıyordu henüz. Yine o sıralarda Yön dergisinde temsil edilen, kadrocu, o zamanın deyimiyle «tepeden inmeci» küçük burjuva radikalizminin yarattığı tepki, işçi sınıfının sübjektif (bilinç ve örgüt) eksikliğiyle ve bilimsizlikle birleşince, sulandırılmış bir «toplumculuk»a, popülizme dönüşüyordu.

1963'lerin TİP'i, hele Aybar'a, yani partiye 1969 sonuna kadar damgasını vuran «şef»e göre değerlendirilecek olursa, küçük burjuva aydınlarının radikalizmine karşı, küçük burjuva aydınlarının popülizminin tepkisidir. Her ikisi de, son tahlilde işçi sınıfına inanmamakta, güvenmemekte, taban tabana zıt göründükleri yerde bile- işçi sınıfı öncülüğünü kabul etmemekte birleşirler. Biri işçi sınıfı öncülüğü yerine dar bir ilerici kadro (küçük burjuva) geçirir, diğeri işçi sınıfı öncülüğü yerine, yaygın ve geniş bir emekçi sınıflar kavramını ve kendi öncülüğünü (partinin değil kişinin veya yönetici kliğin) koyar. Nitekim, 1963 yılında yapılan ara seçimlerine katılan TİP'in, seçmenlere ilk defa yaygın şekilde ulaşan sesi, diğer partilerden çok farklı, ancak işçi sınıfı sosyalizmine de hiç benzemeyen «popülist» bir sestir.

İşçi sınıfı öncülüğüne inanmayınca, o öncülüğü fiilen gerçekleştirmenin işçi sınıfının siyasal örgütünü, öncü örgütünü oluşturmanın yerine, yaygın kitlelere dayanmak geçirilir. 1963'de TİP, işçi köylü, ırgat, dar gelirli maraba, sanatkâr, esnaf, aydın vb... yani geniş bir çalışanlar kitlesinin partisi olarak sunulmakta ve böyle görülmektedir.

Böylece partinin temelini meydana getiren sendikalizm, aydın aşısından sonra partiye hakim olan popülizmle birleşir. İkisinin birleşmesi kaçınılmaz olarak *parlamentarizmi* doğurur. (*)

Böylece daha kuruluş yıllarında, sosyalist hareketin en önemli, yaman üç sapması, hareketin ve örgütün başına musallat olmuştur. Sendikalizm, popülizm, parlamentarizm sacayağı TİP'in temelidir. Bu temel üzerine ne kurulabilirdi? Ne kuruldu? Önümüzdeki hafta devam edeceğiz.

Parlamentarizm

Parlamentarizm, gerek emperyalist ülkelerde, gerekse emperyalizmin sömürüsü altındaki gelişmemiş ülkelerde sosyalist harekete musallat olan sağ sapmalardan biridir. Emperyalist ülkeler de, emperyalist burjuvazinin işçi sınıfı içinden bir zümreyi sömürüden ayırdığı paylarla «aristokratlaştırması» sonucunda, bir işçi aristokrasisi, *yani işçi sınıfı içinden ayrıcalı ve nispeten daha iyi durumda bir zümre doğar. Bu zümre hareketi ele geçirirse, ister istemez beslendiği burjuvazinin kuyruğuna takar. Yani burjuvaziyle uzlaşır. Böylece, sermaye «sosyal barış» yutturmacalarıyla işçi sınıfı hareketini bir ölçüde kendi peşine takmış olur. Siyasal mücadele alanı olarak da işçi sınıfına burjuva parlamentosu sınırlarını gösterir. Hareketi pasifize eder. Bunun en tipik örneği Birinci Savaşı öncesinde Avrupa sosyal demokrat partilerinde ve Avrupa sosyalist hareketinin içine yuvarlandığı çıkmazda görülmüştür.*

Emperyalist sömürüye maruz, gelişmemiş, büyük ölçüde tarım ekonomisine dayanan, işçi sınıfının güçlü olmadığı buna karşılık küçük burjuvazinin, küçük üreticiliğin güçlü ve yaygın olduğu yerlerdeyse, parlamentarizm, sağ popülizm sapmasının kaçınılmaz sonucu olur. Sağ popülizmin getirdiği yanlış Parti anlayışı, ve yanlış siyasal mücadele anlayışı hareketi parlamentarizme götürür. Sağ popülizm, işçi sınıfının öncülüğünü tanımadığından partiyi yaygın bir kitle partisi olarak anlar ve emekçi kitlelerin, halkın (özellikle küçük üreticinin) siyasal mücadelesini seçimlerle ve oy hesaplarıyla özdeşleştirir.

Parlamentarizm sapması, siyasal mücadeleyi sadece seçim ve parlamento olarak gören ve pasifize eden, böylece de işçi sınıfını burjuvazinin kuyruğuna takan bir sağ sapmadır.

İşçi sınıfı sosyalistlerinin parlamento karşısındaki tavırları bellidir: İşçi sınıfı sosyalistleri parlamenter mücadeleyi asla reddetmezler. Dönemin somut şartlarına göre, parlamenter mücadele imkânlarını seslerini duyurmak, kitlelere seslenmek için sonuna kadar kullanırlar. Ancak parlamento işçi sınıfı sosyalistleri için başlı başına bir amaç olmaz. Ne mücadelelerini, ne örgütlenmelerini, ne de propagandalarını parlamentoyu ve oy sandığını tek amaç sayarak yürütmezler Parlamentarizm sosyalizm amacının unutulup, parlamentonun amaç haline getirilerek, işçi sınıfının mücadelesinin burjuvazinin kuyruğuna takılmasıdır.

Popülizm

Sosyalizmin tarihinde ve pratiğinde POPÜLİZM (halk dalkavukluğu) olarak bilinen hastalık da diğer bütün sapmalar gibi, hareketin işçi sınıfı temeli yerine bir başka zümre veya sınıf temeli üzerine oturmasından kaynaklanır. Popülizmin temelinde küçük üreticilik, küçük burjuvazi vardır. Kısaca popülizm bir küçük burjuva sosyalizmidir, bir küçük burjuva sapmasıdır.

Popülistler, işçi sınıfı öncülüğünü reddederek, onun yerine (genel olarak) yaygın bir «emekçi sınıflar», «ezilenler» kavramını geçirirler. Özel olarak da köylülüğe *ağırlık tanır ve köylülüğün işçi sınıfından daha devrimci olduğunu, daha fazla ezildiğini iddia ederler. Popülizm çoğunluk bir köylü sosyalizmi olarak da görünebilir.*

Popülizm ilk defa Rusya'da 1860'larda, marksizmi tanımayan bir küçük burjuva fikir akımı olarak ortaya çıkmıştır. Bu akıma Narodnizm *adı da verilir. (Narodnik Rusça da halkçı demektir.) Narodniklere gör, aydınlar köylere gitmeli, köy çalışmaları yapmalıdırlar. Onlara göre, Rusya'nın özel yapısında köylü sosyalizmini kurmak, kapitalist aşamayı da yaşamadan bir köylü sosyalizmine varmak mümkündür. İşçi sınıfı öncülüğüne gerek yoktur.*

Popülizmin Rusya'da aldığı şekil olan narodnikler, köylüleri yüreklendirmek, devrimcileştirmek için köylü içinde çalışmayı, bilinçsiz bir iyi niyetle önerdiler.

Popülizmin bir başka kolu da, özellikle gelişmemiş, köylülüğün ağır bastığı ülkelerde, bir sağ sapma olarak göründü. Bu çizgi, işçi sınıfının nitel ve nicel bakımdan güçlü olmadığı ve harekete damgasını basmadığı yerlerde, işçi sınıfı öncülüğünü reddeden, köylü ve halk dalkavukluğu yapan, örgüt sorununu ihmal eden veya sadece «oy için» bir araç olarak gören bir sağ sapma olarak gelişti.

Özünde işçi sınıfına güvenmemeye, onun bilimini ve öncülüğünü inkâra, küçük burjuva unsurların ağırlığına dayanan popülizm sapması, bir sağ sapmadır. Ancak popülizmin başarısızlığı yüzünden tarihte ve günümüzde bireysel terörcü yollara vardığı ve bir sol sapma gibi göründüğü de olmuştur.

Türkiye'de gerek 1960 öncesinde gerekse 1960 sonrasında popülizm tam bir sağ sapma çizgisi olarak belirmiş, ama yarattığı hayal kırıklığıyla sol sapma çizgileri de doğurmuştur. Türkiye'de popülizmin en belirgin niteliği yanlış parti anlayışı ve parlamentarizme varış olmuştur.

Sendikalizm

Sendikalizm, işçi sınıfının ve onun öncülüğünde tüm emekçi kitlelerin örgütlü siyasal mücadelesini, sendikalarda verilen ekonomik mücadele içine hapsetmeye yönelik bir sağ sapmadır. Parlamentarizmin en fazla güçlenme şansının olduğu sosyal ortamı, emperyalist sömürüden işçi sınıfının bir kesimine (işçi aristokrasisine) pay ayırabilecek güçte sermaye sınıflarının bulunduğu bir ortamdır. Ayrıca işçi sınıfının nicel bakımdan güçlü olması, ekonomik mücadele geleneğinin, sendika mücadelesi geleneğinin köklü olması da, parlamentarizm sapmasına yardımcı olabilir. Sendikalizmin en güçlü olduğu ülke örneği olarak İngiltere gösterilir. İngiltere'de işçi sınıfının siyasal hareketine ve İngiliz İşçi Partisine sendikalar, daha doğrusu sendikalarda temsilcilerini bulan bir işçi aristokrasisi hakimdir.

Sendikalizm, işçi sınıfının ekonomik, siyasal, ideolojik üçlü mücadelesinin sadece bir yanının alınıp diğer yanlarının ihmal ve reddedilmesidir. Burjuvazi, işçi sınıfı arasında sendikalizmin kökleşmesine çalışır. Sendikalizmi işçi sınıfının gerçek siyasal mücadelesine karşı bir engel olarak görür.

Sendikalizm, işçi sınıfının bilimini saptırır; onun temel noktalarını, belkemiğini inkâr eder. Sendikalizm, eninde sonunda, işçi sınıfının ve onunla birlikte yoksul köylülüğün ve diğer emekçi sınıfların ezildiği, sömürüldüğü kapitalist düzeni korumaya yöneliktir. Çünkü, kapitalist düzen içinde bir ücret ve hak mücadelesi anlayışından kaynaklanır.

Sendikalizm akımının ve sendikalizme yol açan toplumsal şartların çok güçlü olmadığı yerlerde de, işçi sınıfının biliminin ve örgüt geleneğinin güçsüz olduğu, buna karşılık kapitalizmin ve endüstrileşmenin gelişmesiyle birlikte işçi sınıfının geliştiği, nicelikçe arttığı dönemlerde, sendikalizm baş verebilir. Burjuvazi, işçi sınıfının siyasal mücadelesini sendikalizm sınırlarına hapsetmek, işçi sınıfının ve tüm emekçi kitlelerin gerçek siyasal örgütlenmesini engellemek için, özünde kendisine bağlı olan sosyal demokrat sendikacılar vasıtasıyla sendikalizmi geliştirmeye çalışır; işçi hareketini artık kendi siyasal partilerinin kuyruğuna takamadığı anda, sendikalist temeller üzerinde bir parti kurdurtup, bu yolla yedeğine almak isteyebilir.

Bir sağ sapma olan sendikalizm, parlamentarizmin de temel taşlarından biridir.